

ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ ΕΑΛΩΜΩΝΤΟΣ

¹ ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ Σαλωμώντος υιού Δαυίδ, ὃς ἐβασίλευσεν ἐν Ἰσραήλ·

² γνῶναι σοφίαν καὶ παιδείαν, νοῆσαί τε λόγους φρονήσεως,

³ δέξασθαί τε στροφὰς λόγων, νοῆσαί τε δικαιοσύνην ἀληθῆ, καὶ κρίμα κατευθύνειν·

⁴ ἵνα δῶ ἀκάκοις πανουργίαν, παιδὶ δὲ νέῳ αἴσθησίν τε καὶ ἔννοιαν.

⁵ Τῶν δὲ γὰρ ἀκούσας σοφὸς σοφώτερος ἔσται, ὁ δὲ νοήμων κυβέρνησιν κτήσεται·

⁶ Νοήσει τε παραβολὴν καὶ σκοτεινὸν λόγον, ῥήσεις τε σοφῶν καὶ αἰνίγματα.

⁷ Ἀρχὴ σοφίας φόβος Κυρίου, σύνεσις δὲ ἀγαθὴ πᾶσι τοῖς ποιοῦσιν αὐτήν· εὐσέβεια δὲ εἰς Θεὸν ἀρχὴ αἰσθήσεως, σοφίαν δὲ καὶ παιδείαν ἀσεβεῖς ἐξουθενήσουσιν.

⁸ Ἄκουε υἱὲ παιδείαν πατρός σου, καὶ μὴ ἀπώση θεσμοὺς μητρός σου.

⁹ Στέφανον γὰρ χαρίτων δέξῃ σὴ κορυφῇ, καὶ κλοιὸν χρύσεον περὶ σῶ τραχήλῳ.

¹⁰ Υἱὲ μὴ σε πλανήσωσιν ἄνδρες ἀσεβεῖς, μηδὲ βουληθῆς.

¹¹ Ἐὰν παρακαλέσωσί σε, λέγοντες, ἐλθέ μεθ' ἡμῶν, κοινωνήσου ἀίματος, κρύψωμεν δὲ εἰς γῆν ἄνδρα δίκαιον ἀδίκως,

¹² καταπίωμεν δὲ αὐτὸν ὥσπερ ἄδης ζῶντα, καὶ ἄρωμεν αὐτοῦ τὴν μνήμην ἐκ γῆς,

13 τὴν κτῆσιν αὐτοῦ τὴν πολυτελῆ καταλαβώμεθα, πλήσωμεν δὲ οἴκους ἡμετέρους σκύλων·

14 Τὸν δὲ σὸν κλῆρον βάλε ἐν ἡμῖν, κοινὸν δὲ βαλάντιον κτησώμεθα πάντες, καὶ μαρσίπιον ἐν γεννηθήτω ἡμῖν·

15 Μὴ πορευθῆς ἐν ὁδῷ μετ' αὐτῶν, ἔκκλινον δὲ τὸν πόδα σου ἐκ τῶν τρίβων αὐτῶν.

17 Οὐ γὰρ ἀδίκως ἐκτείνεται δίκτυα πτερωτοῖς.

18 Αὐτοὶ γὰρ οἱ φόνου μετέχοντες, θησαυρίζουσιν ἑαυτοῖς κακά· ἢ δὲ καταστροφή ἀνδρῶν παρανόμων κακή.

19 Αὗται αἱ ὁδοὶ εἰσι πάντων τῶν συντελούντων τὰ ἄνομα· τῇ γὰρ ἀσεβείᾳ τὴν ἑαυτῶν ψυχὴν ἀφαιροῦνται.

20 Σοφία ἐν ἐξόδοις ὑμνεῖται, ἐν δὲ πλατεῖαις παρῤῥησίαν ἄγει.

21 Ἐπ' ἄκρων δὲ τειχέων κηρύσσεται, ἐπὶ δὲ πύλαις δυναστῶν παρεδρεύει, ἐπὶ δὲ πύλαις πόλεως θάρροῦσα λέγει,

22 ὅσον ἂν χρόνον ἄκακοι ἔχονται τῆς δικαιοσύνης, οὐκ αἰσχυνθήσονται· οἱ δὲ ἄφρονες τῆς ὕβρεως ὄντες ἐπιθυμηταί, ἀσεβεῖς γενόμενοι ἐμίσησαν αἴσθησιν,

23 καὶ ὑπεύθυνοι ἐγένοντο ἐλέγχους· ἰδοὺ προήσομαι ὑμῖν ἐμῆς πνοῆς ῥῆσιν· διδάξω δὲ ὑμᾶς τὸν ἐμὸν λόγον.

24 Ἐπειδὴ ἐκάλουνμ, καὶ οὐχ ὑπηκούσατε· καὶ ἐξέτεινον λόγους, καὶ οὐ προσείχετε·

25 ἀλλὰ ἀκύρους ἐποιεῖτε ἐμὰς βουλὰς, τοῖς δὲ ἐμοῖς ἐλέγχους ἠπειθήσατε·

26 Τοιγαροῦν κἀγὼ τῇ ὑμετέρᾳ ἀπωλείᾳ ἐπιγελάσομαι, καταχαροῦμαι δὲ ἡνίκα ἔρχηται ὑμῖν ὄλεθρος·

27 Καὶ ὡς ἂν ἀφίκηται ὑμῖν ἄφνω θόρυβος, ἡ δὲ καταστροφή ὁμοίως καταιγίδι παρῇ, καὶ ὅταν ἔρχηται ὑμῖν θλίψις καὶ πολιορκία, ἡ ὅταν ἔρχηται ὑμῖν ὄλεθρος.

28 Ἔσται γὰρ ὅταν ἐπικαλέσησθέ με, ἐγὼ δὲ οὐκ εἰσακούσομαι ὑμῶν· ζητήσουσί με κακοὶ, καὶ οὐχ εὐρήσουσιν.

29 Ἐμίσησαν γὰρ σοφίαν, τὸν δὲ λόγον τοῦ Κυρίου οὐ προείλαντο,

30 οὐδὲ ἠθελον ἐμαῖς προσέχειν βουλαῖς, ἐμυκτήριζον δὲ ἐμοὺς ἐλέγχους·

31 Τοιγαροῦν ἔδονται τῆς ἐαυτῶν ὁδοῦ τοὺς καρποὺς, καὶ τῆς ἐαυτῶν ἀσεβείας πλησθήσονται.

32 Ἀνθ' ὧν γὰρ ἠδίκουν νηπίους, φονευθήσονται, καὶ ἐξετασμός ἀσεβεῖς ὀλεῖ.

33 Ὁ δὲ ἐμοῦ ἀκούων κατασκηνώσει ἐπ' ἐλπίδι, καὶ ἡσυχάσει ἀφόβως ἀπὸ παντὸς κακοῦ.

2

1 Υἱέ, ἐὰν δεξάμενος ῥῆσιν ἐμῆς ἐντολῆς κρύψῃς παρὰ σεαυτῷ,

2 ὑπακούσεται σοφίας τὸ οὖς σου, καὶ παραβαλεῖς καρδίαν σου εἰς σύνεσιν, παραβαλεῖς δὲ αὐτὴν ἐπὶ νουθέτησιν τῷ υἱῷ σου·

3 Ἐὰν γὰρ τὴν σοφίαν ἐπικαλέσῃ, καὶ τῇ συνέσει δῶς φωνήν σου,

⁴ καὶ ἐὰν ζητήσης αὐτὴν ὡς ἀργύριον, καὶ ὡς θησευροὺς ἐξεραυνήσης αὐτήν·

⁵ Τότε συνήσεις φόβον Κυρίου, καὶ ἐπίγνωσιν Θεοῦ εὐρήσεις.

⁶ Ὅτι Κύριος δίδωσι σοφίαν, καὶ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ γνῶσις καὶ σύνεσις.

⁷ Καὶ θησαυρίζει τοῖς κατορθοῦσι σωτηρίαν, ὑπερασπιεῖ τὴν πορείαν αὐτῶν,

⁸ τοῦ φυλάξαι ὁδοὺς δικαιομάτων, καὶ ὁδὸν εὐλαβουμένων αὐτὸν διαφυλάξει.

⁹ Τότε συνήσεις δικαιοσύνην καὶ κρίμα, καὶ κατορθώσεις πάντας ἄξονας ἀγαθούς.

¹⁰ Ἐὰν γὰρ ἔλθῃ ἡ σοφία εἰς σὴν διάνοιαν, ἡ δὲ αἴσθησις τῇ σῇ ψυχῇ καλὴ εἶναι δόξῃ,

¹¹ βουλὴ καλὴ φυλάξει σε, ἔννοια δὲ ὅσια τηρήσει σε·

¹² Ἵνα ῥύσηταί σε ἀπὸ ὁδοῦ κακῆς, καὶ ἀπὸ ἀνδρὸς λαλοῦντος μηδὲν πιστόν.

¹³ Ὡ οἱ ἐγκαταλείποντες ὁδοὺς εὐθείας τοῦ πορεύεσθαι ἐν ὁδοῖς σκότους·

¹⁴ Οἱ εὐφραινόμενοι ἐπὶ κακοῖς καὶ χαίροντες ἐπὶ διαστροφῇ κακῇ·

¹⁵ Ὡν αἱ τρίβοι σκολιαὶ, καὶ καμπύλαι αἱ τροχιαὶ αὐτῶν,

¹⁶ τοῦ μακράν σε ποιῆσαι ἀπὸ ὁδοῦ εὐθείας, καὶ ἀλλότριον τῆς δικαίας γνώμης· υἱέ, μὴ σε καταλάβῃ κακὴ βουλή·

¹⁷ Ἡ ἀπολιποῦσα διδασκαλίαν νεότητος, καὶ διαθήκην θεῖαν ἐπιλελησμένη.

¹⁸ Ἔθετο γὰρ παρὰ τῷ θανάτῳ τὸν οἶκον αὐτῆς, καὶ παρὰ τῷ ἄδῃ μετὰ τῶν γηγενῶν

τοὺς ἄξονας αὐτῆς.

¹⁹ Πάντες οἱ πορευόμενοι ἐν αὐτῇ οὐκ ἀναστρέψουσιν, οὐδὲ μὴ καταλάβωσι τρίβους εὐθείας· οὐ γὰρ καταλαμβάνονται ὑπὸ ἐνιαυτῶν ζῶῃς.

²⁰ Εἰ γὰρ ἐπορεύοντο τρίβους ἀγαθὰς, εὔροσαν ἂν τρίβους δικαιοσύνης λείας.

²¹ Ὅτι εὐθεῖς κατασκηνώσουσι γῆν, καὶ ὅσοι ὑπολειφθήσονται ἐν αὐτῇ.

²² Ὅδοι ἀσεβῶν ἐκ γῆς ὀλοῦνται, οἱ δὲ παράνομοι ἐξωσθήσονται ἀπ' αὐτῆς.

3

¹ Υἱέ, ἐμῶννομίμων μὴ ἐπιλανθάνου, τὰ δὲ ῥήματά μου τηρεῖτω σὴ καρδιά·

² Μῆκος γὰρ βίου, καὶ ἔτη ζῶῃς, καὶ εἰρήνην προσθήσουσί σοι.

³ Ἐλεημοσύνη καὶ πίστις μὴ ἐκλειπέτωσάν σε· ἅψαι δὲ αὐτὰς ἐπὶ σῶ τραχήλῳ, καὶ εὐρήσεις χάριν·

⁴ καὶ προνοοῦ καλὰ ἐνώπιον Κυρίου καὶ ἀνθρώπων.

⁵ Ἴσθι πεποιθῶς ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ ἐπὶ Θεῷ, ἐπὶ δὲ σῇ σοφίᾳ μὴ ἐπαίρου.

⁶ Πάσαις ὁδοῖς σου γνώριζε αὐτήν, ἵνα ὀρθοτομῇ τὰς ὁδοὺς σου.

⁷ Μὴ ἴσθι φρόνιμος παρὰ σεαυτῷ, φοβοῦ δὲ τὸν Θεόν, καὶ ἔκκλινε ἀπὸ παντὸς κακοῦ.

⁸ Τότε ἴσθις ἔσται τῷ σώματί σου, καὶ ἐπιμέλεια τοῖς ὀστέοις σου.

9 Τίμα τὸν Κύριον ἀπὸ σῶν δικαίων πόνων, καὶ ἀπάρχου αὐτῷ ἀπὸ σῶν καρπῶν δικαιοσύνης·

10 Ἵνα πίμπληται τὰ ταμιεῖά σου πλησμονῆς σίτω, οἶνω δὲ αἱ ληνοὶ σου ἐκβλύζωσιν.

11 Υἱέ, μὴ ὀλιγώρει παιδείας Κυρίου, μηδὲ ἐκλύου ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος.

12 Ὃν γὰρ ἀγαπᾷ Κύριος, ἐλέγχει, μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται.

13 Μακάριος ἄνθρωπος ὃς εὗρε σοφίαν, καὶ θνητὸς ὃς εἶδε φρόνησιν.

14 Κρεῖσσον γὰρ αὐτὴν ἐμπορεύεσθαι, ἢ χρυσοῦ καὶ ἀργυρίου θησαυρούς.

15 Τιμιωτέρα δὲ ἐστὶ λίθων πολυτελῶν, οὐκ ἀντιτάσσεται αὐτῇ οὐδὲν πονηρόν· εὖγνωστός ἐστι πᾶσι τοῖς ἐγγίζουσιν αὐτῇ, πᾶν δὲ τίμιον οὐκ ἄξιον αὐτῆς ἐστὶ.

16 Μῆκος γὰρ βίου καὶ ἔτη ζωῆς ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτῆς, ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ αὐτῆς πλοῦτος καὶ δόξα·

16a ἐκ τοῦ στόματος αὐτῆς ἐκπορεύεται δικαιοσύνη, νόμον δὲ καὶ ἔλεον ἐπὶ γλώσσης φορεῖ.

17 Αἱ ὁδοὶ αὐτῆς ὁδοὶ καλαί, καὶ πάσαι αἱ τρίβοι αὐτῆς ἐν εἰρήνῃ.

18 Ξύλον ζωῆς ἐστὶ πᾶσι τοῖς ἀντεχομένοις αὐτῆς, καὶ τοῖς ἐπηρειδομένοις ἐπ' αὐτὴν ὡς ἐπὶ Κύριον ἀσφαλῆς.

19 Ὁ Θεὸς τῇ σοφίᾳ ἐθεμελίωσε τὴν γῆν, ἡτοίμασε δὲ οὐρανούς φρονήσει.

20 Ἐν αἰσθήσει ἄβυσσοι ἐρράγησαν, νέφη δὲ ἐρρύησαν δρόσους.

21 Υἱέ, μὴ παραρρύῃς, τήρησον δὲ ἐμὴν βουλήν καὶ ἔννοιαν·

22 ἵνα ζήσῃ ἡ ψυχὴ σου, καὶ χάρις ἧ περὶ σῶ τραχήλῳ·

22a ἔσται δὲ ἱασις ταῖς σαρκί σου, καὶ ἐπιμέλεια τοῖς σοῖς ὀστέοις·

23 ἵνα πορεύῃ πεποιθώς ἐν εἰρήνῃ πάσας τὰς ὁδοὺς σου, ὃ δὲ πούς σου οὐ μὴ προσκόψῃ.

24 Ἐὰν γὰρ κάθῃ, ἄφοβος ἔσῃ· ἐὰν δὲ καθεύδῃς, ἡδέως ὑπνώσεις.

25 Καὶ οὐ φοβηθήσῃ πτόησιν ἐπελθοῦσαν, οὐδὲ ὀρμὰς ἀσεβῶν ἐπερχομένας.

26 Ὁ γὰρ Κύριος ἔσται ἐπὶ πασῶν ὁδῶν σου, καὶ ἐρείσει σὸν πόδα ἵνα μὴ σαλευθῇς.

27 Μὴ ἀπόσχῃ εὖ ποιεῖν ἐνδεῇ, ἡνίκα ἂν ἔχῃ ἡ χεὶρ σου βοηθεῖν.

28 Μὴ εἴπῃς, ἐπανελθὼν ἐπάνηκε, αὐριον δώσω, δυνατοῦ σου ὄντος εὖ ποιεῖν· οὐ γὰρ οἶδας τί τέξεται ἡ ἐπιούσα.

29 Μὴ τεκτῆνῃ ἐπὶ σὸν φίλον κακὰ παροικοῦντα καὶ πεποιθότα ἐπὶ σοί.

30 Μὴ φιλεχθρήσῃς πρὸς ἄνθρωπον μάτην, μήτί σε ἐργάσεται κακόν.

31 Μὴ κτήσῃ κακῶν ἀνδρῶν ὀνειδίη, μηδὲ ζηλώσῃς τὰς ὁδοὺς αὐτῶν.

32 Ἀκάθαρτος γὰρ ἔναντι Κυρίου πᾶς παράνομος, ἐν δὲ δικαίοις οὐ συνεδριάζει.

33 Κατάρα Θεοῦ ἐν οἴκοις ἀσεβῶν, ἐπαύλεις δὲ δικαίων εὐλογοῦνται.

34 Κύριος ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν.

35 Δόξαν σοφοὶ κληρονομήσουσιν, οἱ δὲ ἄσεβεῖς ὕψωσαν ἀτιμίαν.

4

1 Ἀκούσατε, παῖδες, παιδείαν πατὴρ, καὶ προσέχετε γινῶναι ἔννοιαν.

2 Δῶρον γὰρ ἀγαθὸν δωροῦμαι ὑμῖν, τὸν ἔμὸν νόμον μὴ ἐγκαταλίπητε.

3 Υἱὸς γὰρ ἐγενόμην καὶ γὰρ πατρὶ ὑπήκοος, καὶ ἀγαπώμενος ἐν προσώπῳ μητρός.

4 Οἱ ἔλεγον καὶ ἐδίδασκόν με, ἐρειδέτω ὁ ἡμέτερος λόγος εἰς σὴν καρδίαν· φύλασσε ἐντολὰς,

5 μὴ ἐπιλάθῃ· Μηδὲ παρίδῃς ῥῆσιν ἐμοῦ στόματος,

6 μηδὲ ἐγκαταλίπῃς αὐτήν, καὶ ἀνθέξεται σου· ἐράσθητι αὐτῆς, καὶ τηρήσει σε.

8 Περιχαράκωσον αὐτήν, καὶ ὑψώσει σε· τίμησον αὐτήν, ἵνα σε περιλάβῃ·

9 Ἵνα δῶ τῇ σῇ κεφαλῇ στέφανον χαρίτων, στεφάνῳ δὲ τρυφῆς ὑπερασπίσῃ σου.

10 Ἄκουε υἱὲ καὶ δέξαι ἐμοὺς λόγους, καὶ πληθυνθήσεται ἔτη ζωῆς σου, ἵνα σοι γένωνται πολλαὶ ὁδοὶ βίου.

11 Ὅδοὺς γὰρ σοφίας διδάσκω σε, ἐμβιβάζω δέ σε τροχιαῖς ὁρθαῖς.

12 Ἐὰν γὰρ πορεύῃ, οὐ συγκλεισθήσεται σου τὰ διαβήματα· ἐὰν δὲ τρέχῃς, οὐ κοπιᾶσεις.

13 Ἐπιλαβοῦ ἐμῆς παιδείας, μὴ ἀφῆς, ἀλλὰ φύλαξον αὐτήν σεαυτῷ εἰς ζωήν σου.

14 Ὁδοὺς ἀσεβῶν μὴ ἐπέλθης, μηδὲ ζηλώσης
ὁδοὺς παρανόμων.

15 Ἐν ᾧ ἂν τόπῳ στρατοπεδεύσωσι, μὴ
ἐπέλθης ἐκεῖ, ἔκκλινον δὲ ἀπ' αὐτῶν καὶ
παράλλαξον.

16 Οὐ γὰρ μὴ ὑπνώσωσιν, ἐὰν μὴ
κακοποιήσωσιν· ἀφήρηται ὁ ὕπνος αὐτῶν,
καὶ οὐ κοιμῶνται.

17 Οἶδε γὰρ σιτοῦνται σῖτα ἀσεβείας, οἶνω
δὲ παρανόμῳ μεθύσκονται.

18 Αἱ δὲ ὁδοὶ τῶν δικαίων ὁμοίως φωτὶ
λάμπουσι, προπορεύονται καὶ φωτίζουσιν,
ἕως κατορθώσῃ ἡ ἡμέρα.

19 Αἱ δὲ ὁδοὶ τῶν ἀσεβῶν σκοτειναὶ, οὐκ
οἶδασι πῶς προσκόπτουσιν.

20 Υἱὲ ἐμῇ ῥήσει πρόσεχε, τοῖς δὲ ἐμοῖς
λόγοις παράβαλλε σὸν οὐς.

21 Ὅπως μὴ ἐκλίπωσί σε αἱ πηγαί σου,
φύλασσε αὐτὰς ἐν καρδίᾳ.

22 Ζωὴ γὰρ ἐστὶ τοῖς εὐρίσκουσιν αὐτὰς, καὶ
πάσῃ σαρκὶ ἴασις.

23 Πάσῃ φυλακῇ τήρει σὴν καρδίαν, ἐκ γὰρ
τούτων ἔξοδοι ζωῆς.

24 Περίελε σεαυτοῦ σκολιὸν στόμα, καὶ
ἄδικα χεῖλη μακρὰν ἀπὸ σοῦ ἄπωσαι.

25 Οἱ ὀφθαλμοί σου ὀρθὰ βλέπέτωσαν, τὰ δὲ
βλέφαρά σου νευέτω δίκαια.

26 Ὅρθας τροχιάς ποίει σοῖς ποσί, καὶ τὰς
ὁδοὺς σου κατεύθυνε.

27 Μὴ ἐκκλίνῃς εἰς τὰ δεξιὰ, μηδὲ εἰς τὰ
ἀριστερά, ἀπόστρεψον δὲ σὸν πόδα ἀπὸ ὁδοῦ

κακῆς·

^{27a} ὁδοὺς γὰρ τὰς ἐκ δεξιῶν οἶδεν ὁ Θεὸς, διεστραμμέναι δέ εἰσιν αἱ ἐξ ἀριστερῶν·

^{27b} αὐτὸς δὲ ὀρθὰς ποιήσει τὰς τροχιάς σου, τὰς δὲ πορείας σου ἐν εἰρήνῃ προάξει.

5

¹ Υἱέ, ἐμῇ σοφίᾳ πρόσεχε, ἐμοῖς δὲ λόγοις παράβαλλε σὸν οὖς,

² ἵνα φυλάξης ἔννοιαν ἀγαθὴν· αἰσθησις δὲ ἐμῶν χειλέων ἐντέλλεται σοι·

³ Μὴ πρόσεχε φαύλῃ γυναικί. Μέλι γὰρ ἀποστάζει ἀπὸ χειλέων γυναικὸς πόρνῃς, ἥ πρὸς καιρὸν λιπαίνει σὸν φάρυγγα,

⁴ ὕστερον μέντοι πικρότερον χολῆς εὐρήσεις, καὶ ἠκονημένον μᾶλλον μαχαίρας διστόμου.

⁵ Τῆς γὰρ ἀφροσύνης οἱ πόδες κατάγουσι τοὺς χρωμένους αὐτῇ μετὰ θανάτου εἰς τὸν ᾄδην, τὰ δὲ ἔχνη αὐτῆς οὐκ ἐρείδεται.

⁶ Ὅδοὺς γὰρ ζωῆς οὐκ ἐπέρχεται, σφαλεραὶ δὲ αἱ τροχιαὶ αὐτῆς, καὶ οὐκ εὐγνωστοί.

⁷ Νῦν οὖν υἱέ ἄκουέ μου, καὶ μὴ ἀκύρους ποιήσεις ἐμοὺς λόγους.

⁸ Μακρὰν ποιήσον ἀπ' αὐτῆς σὴν ὁδόν· μὴ ἐγγίσης πρὸς θύραις οἴκων αὐτῆς,

⁹ ἵνα μὴ πρόῃ ἄλλοις ζωὴν σου, καὶ σὸν βίον ἀνελεήμοσιν·

¹⁰ Ἴνα μὴ πλησθῶσιν ἀλλότριοι σῆς ἰσχύος, οἱ δὲ σοὶ πόνοι εἰς οἴκους ἀλλοτρίων ἔλθουσι·

11 Καὶ μεταμεληθήσῃ ἐπ' ἐσχάτων, ἡνίκα ἂν κατατριβῶσι σάρκες σώματός σου,

12 καὶ ἑρεῖς, πῶς ἐμίσησα παιδείαν, καὶ ἐλέγχους ἐξέκλινεν ἡ καρδία μου;

13 Οὐκ ἤκουον φωνὴν παιδεύοντός με καὶ διδάσκοντός με, οὐδὲ παρέβαλλον τὸ οὖς μου.

14 Παρ' ὀλίγον ἐγενόμην ἐν παντὶ κακῷ, ἐν μέσῳ ἐκκλησίας καὶ συναγωγῆς.

15 Πίνε ὕδατα ἀπὸ σῶν ἀγγείων, καὶ ἀπὸ σῶν φρεάτων πηγῆς.

16 Μὴ ὑπερεκχέισθω σοι ὕδατα ἐκ τῆς σῆς πηγῆς, εἰς δὲ σὰς πλατείας διαπορευέσθω τὰ σὰ ὕδατα.

17 Ἔστω σοι μόνῳ ὑπάρχοντα, καὶ μηδεὶς ἀλλότριος μετασχέτω σοι.

18 Ἡ πηγὴ σου τοῦ ὕδατος ἔστω σοι ἰδίᾳ, καὶ συνευφραίνου μετὰ γυναικὸς τῆς ἐκ νεότητός σου.

19 Ἐλαφος φιλίας καὶ πῶλος σῶν χαρίτων ὁμιλείτω σοι, ἡ δὲ ἰδίᾳ ἡγείσθω σοι καὶ συνέστω σοι ἐν παντὶ καιρῷ· ἐν γὰρ τῇ ταύτης φιλίᾳ συμπεριφερόμενος, πολλοστὸς ἔσῃ.

20 Μὴ πολὺς ἴσθι πρὸς ἀλλοτρίαν, μηδὲ συνέχου ἀγκάλαις τῆς μὴ ἰδίας.

21 Ἐνώπιον γὰρ εἰσι τῶν τοῦ Θεοῦ ὀφθαλμῶν ὁδοὶ ἀνδρὸς, εἰς δὲ πάσας τὰς τροχιάς αὐτοῦ σκοπεύει.

22 Παρανομίαι ἄνδρα ἀγρεύουσι, σειραῖς δὲ τῶν ἑαυτοῦ ἁμαρτιῶν ἕκαστος σφίγγεται.

23 Οὗτος τελευτᾷ μετὰ ἀπαιδευτῶν, ἐκ δὲ πλήθους τῆς ἑαυτοῦ βιότητος ἐξερρίφη, καὶ ἀπώλετο δι' ἀφροσύνην.

6

¹ Υιέ, ἐὰν ἐγγυήσῃ σὸν φίλον, παραδώσεις σὴν χεῖρα ἐχθρῷ.

² Παγὶς γὰρ ἰσχυρὰ ἀνδρὶ τὰ ἴδια χεῖλη, καὶ ἀλίσκεται χεῖλεσιν ἰδίου στόματος.

³ Ποίει υἱὲ ἃ ἐγὼ σοι ἐντέλλομαι, καὶ σώζου· ἦκεις γὰρ εἰς χεῖρας κακῶν διὰ σὸν φίλον· ἴσθι μὴ ἐκλυόμενος, παρόξυνε δὲ καὶ τὸν φίλον σου ὃν ἐνεγγυήσω.

⁴ Μὴ δῶς ὕπνον σοῖς ὄμμασι, μηδὲ ἐπινυστάξης σοῖς βλεφάροις,

⁵ ἵνα σώζῃ ὥσπερ δορκὰς ἐκ βρόχων, καὶ ὥσπερ ὄρνεον ἐκ παγίδος.

⁶ Ἴθι πρὸς τὸν μύρμηκα ὧ ὀκνηρὲ, καὶ ζήλωσον ἰδὼν τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ, καὶ γενοῦ ἐκείνου σοφώτερος.

⁷ Ἐκείνω γὰρ γεωργίου μὴ ὑπάρχοντος, μηδὲ τὸν ἀναγκάζοντα ἔχων, μηδὲ ὑπὸ δεσπότην ὦν,

⁸ ἐτοιμάζεται θέρους τὴν τροφήν, πολλήν τε ἐν τῷ ἀμητῷ ποιεῖται τὴν παράθεσιν·

^{8a} ἢ πορεύθητι πρὸς τὴν μέλισσαν, καὶ μάθε ὡς ἐργάτις ἐστὶ, τὴν τε ἐργασίαν ὡς σεμνὴν ποιεῖται·

^{8b} ἥς τοὺς πόνους βασιλεῖς καὶ ἰδιῶται πρὸς ὑγίειαν προσφέρονται· ποθεινὴ δὲ ἐστὶ πᾶσι καὶ ἐπίδοξος,

^{8c} καίπερ οὐσα τῇ ῥώμῃ ἀσθενῆς, τὴν σοφίαν τιμήσασα προήχθη.

⁹ Ἔως τίνος ὀκνηρὲ κατάκεισαι; πότε δὲ ἐξ ὕπνου ἐγερθήσῃ;

10 ὀλίγον μὲν ὑπνοῖς, ὀλίγον δὲ κάθησαι, μικρὸν δὲ νυστάζεις, ὀλίγον δὲ ἐναγκαλίζῃ χερσὶ στήθῃ.

11 Εἴτ' ἐνπαραγίνεται σοι ὥσπερ κακὸς ὁδοιπόρος ἡ πενία, καὶ ἡ ἔνδεια ὥσπερ ἀγαθὸς δρομεύς·

11a ἔὰν δὲ ἄοκνος ᾖ, ἥξει ὥσπερ πηγὴ ὁ ἀμητός σου· ἡ δὲ ἔνδεια, ὥσπερ κακὸς δρομεύς ἀπαυτομολήσει.

12 Ἀνὴρ ἄφρων καὶ παράνομος πορεύεται ὁδοὺς οὐκ ἀγαθὰς.

13 Ὁ δ' αὐτὸς ἐννεύει ὀφθαλμῷ, σημαίνει δὲ ποδὶ, διδάσκει δὲ ἐννεύμασι δακτύλων.

14 Διεστραμμένη καρδιά τεκταίνεται κακὰ, ἐν παντὶ καιρῷ ὁ τοιοῦτος ταραχὰς συνίστησιν πόλει.

15 Διὰ τοῦτο ἐξαπίνης ἔρχεται ἡ ἀπώλεια αὐτοῦ, διακοπὴ καὶ συντριβὴ ἀνίατος.

16 Ὅτι χαίρει πᾶσιν οἷς μισεῖ ὁ Θεὸς, συντρίβεται δὲ δι' ἀκαθαρσίαν ψυχῆς.

17 Ὁφθαλμὸς ὑβριστοῦ, γλώσσα ἄδικος· χεῖρες ἐκχέουσαι αἷμα δικαίου,

18 καὶ καρδιά τεκταινομένη λογισμοὺς κακοῦς, καὶ πόδες ἐπισπεύδοντες κακοποιεῖν.

19 Ἐκκαίει ψευδῇ μάρτυς ἄδικος, καὶ ἐπιπέμπει κρίσεις ἀναμέσον ἀδελφῶν.

20 Υἱέ, φύλασσε νόμους πατρός σου, καὶ μὴ ἀπώσῃ θεσμοὺς μητρός σου·

21 Ἀφ᾽ αἵματος δὲ αὐτοῦ ἐπὶ σῇ ψυχῇ διαπαντός, καὶ ἐλκλωίωσαι περὶ σῶ τραχήλῳ·

22 Ἦνίκα ἂν περιπατῇς, ἐπάγου αὐτήν καὶ μετὰ σοῦ ἔστω, ὥς δ' ἂν καθεύδῃς φυλασσέτω σε, ἵνα ἐγειρομένῳ συλλαλῇ σοι.

23 Ὅτι λύχνος ἐντολὴ νόμου καὶ φῶς, ὁδὸς ζωῆς, καὶ ἔλεγχος καὶ παιδεία,

24 τοῦ διαφυλάσσειν σε ἀπὸ γυναικὸς ὑπάνδρου, καὶ ἀπὸ διαβολῆς γλώσσης ἀλλοτρίας.

25 Μὴ σε νικήσῃ κάλλους ἐπιθυμία, μηδὲ ἀγρευθῇς σοῖς ὀφθαλμοῖς, μηδὲ συναρπασθῇς ἀπὸ τῶν αὐτῆς βλεφάρων.

26 Τιμὴ γὰρ πόρνῃς ὅση καὶ ἐνὸς ἄρτου, γυνὴ δὲ ἀνδρῶν τιμίας ψυχὰς ἀγρεύει.

27 Ἀποδῇσαι τις πῦρ ἐν κόλπῳ, τὰ δὲ ἱμάτια οὐ κατακαύσει;

28 ἢ περιπατήσει τις ἐπ' ἀνθρώκων πυρὸς, τοὺς δὲ πόδας οὐ κατακαύσει;

29 Οὕτως ὁ εἰσελθὼν πρὸς γυναιῖκα ὑπανδρον, οὐκ ἄθωωθήσεται, οὐδὲ πᾶς ὁ ἀπτόμενος αὐτῆς.

30 Οὐ θαυμαστὸν ἐὰν ἁλῶ τις κλέπτων, κλέπτει γὰρ ἵνα ἐμπλήσῃ τὴν ψυχὴν πεινῶν.

31 Ἐὰν δὲ ἁλῶ, ἀποτίσει ἑπταπλάσια, καὶ πάντα τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ δοὺς ρύσεται ἐσπτόν.

32 Ὁ δὲ μοιχὸς δι' ἔνδειαν φρενῶν ἀπώλειαν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ περιποιεῖται,

33 ὁδύνας τε καὶ ἀτιμίας ὑποφέρει, τὸ δὲ ὄνειδος αὐτοῦ οὐκ ἐξαλειφθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα.

34 Μεστὸς γὰρ ζήλου θυμὸς ἀνδρὸς αὐτῆς, οὐ φείσεται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως.

35 Οὐκ ἀνταλλάσσεται οὐδενὸς λύτρου τὴν ἔχθραν, οὐδὲ μὴ διαλυθῇ πολλῶν δώρων.

7

1 Υἱὲ φύλασσε ἐμοὺς λόγους, τὰς δὲ ἐμὰς ἐντολὰς κρύψον παρὰ σεαυτῶ·

1a Υἱὲ τίμα τὸν Κύριον καὶ ἰσχύσεις, πλὴν δὲ αὐτοῦ μὴ φοβοῦ ἄλλον·

2 φύλαξον ἐμὰς ἐντολὰς καὶ βιώσεις, τοὺς δὲ ἐμοὺς λόγους ὥσπερ κόρας ὀμμάτων.

3 Περίθου δὲ αὐτοὺς σοῖς δακτύλοις, ἐπίγραψον δὲ ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς καρδίας σου.

4 Εἶπόν τὴν σοφίαν σὴν ἀδελφὴν εἶναι, τὴν δὲ φρόνησιν γνῶριμον περιποίησαι σεαυτῶ.

5 Ἵνα σε τηρήσῃ ἀπὸ γυναικὸς ἀλλοτρίας καὶ πονηρᾶς, ἐάν σε λόγοις τοῖς πρὸς χάριν ἐμβάλῃται.

6 Ἀπὸ γὰρ θυρίδος ἐκ τοῦ οἴκου αὐτῆς εἰς τὰς πλατείας παρακύπτουσα,

7 ὃν ἂν ἴδῃ τῶν ἀφρόνων τέκνων νεανίαν ἐνδεῆ φρενῶν,

8 παραπορευόμενον παρὰ γωνίαν ἐν διόδοις οἴκων αὐτῆς, καὶ λαλοῦντα

9 ἐν σκότει ἐσπερινῶ, ἡνίκα ἂν ἡσυχία νυκτερινὴ καὶ γνοφώδης,

10 ἢ δὲ γυνὴ συναντᾷ αὐτῶ, εἶδος ἔχουσα πορνικόν, ἢ ποιεῖ νέων ἐξίπτασθαι καρδίας.

11 Ἀνεπτρωμένη δὲ ἐστὶ καὶ ἄσωτος, ἐν οἴκῳ δὲ οὐχ ἡσυχάζουσιν οἱ πόδες αὐτῆς.

12 Χρόνον γὰρ τινα ἔξω ῥέμβεται, χρόνον δὲ ἐν πλατείαις παρὰ πᾶσαν γωνίαν ἐνεδρεύει.

13 Εἵτα ἐπιλαβομένη ἐφίλησεν αὐτὸν,
ἀναιδεῖ δὲ προσώπῳ προσεῖπεν αὐτῷ,

14 θυσία εἰρηνικὴ μοι ἐστὶ, σήμερον
ἀποδίδωμι τὰς εὐχάς μου.

15 Ἕνεκα τούτου ἐξῆλθον εἰς συνάντησίν
σοι, ποθοῦσα τὸ σὸν πρόσωπον, εὖρηκά σε.

16 κειρίαις τέτακα τὴν κλίνην μου,
ἀμφιτάποις δὲ ἔστρωκα τοῖς ἀπ' Αἰγύπτου.

17 Διέρραγκα τὴν κοίτην μου κροκίνῳ, τὸν δὲ
οἶκόν μου κινναμώμῳ·

18 Ἐλθὲ καὶ ἀπολαύσωμεν φιλίας ἕως
ὄρθρου, δεῦρο καὶ ἐλκυλισθῶμεν ἔρωτι.

19 Οὐ γὰρ πάρεστιν ὁ ἀνὴρ μου ἐν οἴκῳ,
πεπόμενται δὲ ὁδὸν μακράν,

20 ἔνδεσμον ἀργυρίου λαβὼν ἐν χειρὶ αὐτοῦ,
δι' ἡμερῶν πολλῶν ἐπανήξει εἰς τὸν οἶκον
αὐτοῦ.

21 Ἀπεπλάνησε δὲ αὐτὸν πολλῇ ὁμιλίᾳ,
βρόχοις τε τοῖς ἀπὸ χειλέων ἐξώκειλεν αὐτόν.

22 Ὁ δὲ ἐπηκολούθησεν αὐτῇ κεφωθεὶς·
ὥσπερ δὲ βοῦς ἐπὶ σφαγὴν ἄγεται, καὶ ὥσπερ
κύων ἐπὶ δεσμοὺς,

23 ἢ ὡς ἔλαφος τοξεύματι πεπληγὼς εἰς τὸ
ἦπαρ· σπεύδει δὲ ὥσπερ ὄρνεον εἰς παγίδα,
οὐκ εἰδὼς ὅτι περὶ ψυχῆς τρέχει.

24 Νῦν οὖν υἱὲ ἄκουέ μου, καὶ πρόσεχε
ῥήμασι στόματός μου.

25 Μὴ ἐκκλινάτω εἰς τὰς ὁδοὺς αὐτῆς ἡ
καρδία σου,

26 πολλοὺς γὰρ τρώσασα καταβέβληκε, καὶ
ἀναρίθμητοί εἰσιν οὓς πεφόνευκεν.

27 Ὅδοι ἄδου ὁ οἶκος αὐτῆς, κατάγουσαι εἰς τὰ ταμιεῖα τοῦ θανάτου.

8

1 Σὺ τὴν σοφίαν κηρύξεις, ἵνα φρόνησίς σοι ὑπακούσῃ.

2 Ἐπὶ γὰρ τῶν ὑψηλῶν ἄκρων ἐστὶν, ἀναμέσον δὲ τῶν τρίβων ἔστηκε.

3 Παρὰ γὰρ πύλαις δυναστῶν παρεδρεύει, ἐν δὲ εἰσόδοις ὑμνεῖται.

4 Ὑμᾶς ὡς ἄνθρωποι παρακαλῶ, καὶ προίεμαι ἐμὴν φωνὴν υἱοῖς ἀνθρώπων.

5 Νοήσατε ἄκακοι πανουργίαν, οἱ δὲ ἀπαίδευτοι ἔνθεσθε καρδίαν.

6 Εἰσακούσατέ μου, σεμνὰ γὰρ ἐρῶ, καὶ ἀνοίσω ἀπὸ χειλέων ὀρθά.

7 Ὅτι ἀλήθειαν μελετήσῃ ὁ φάρυγξ μου, ἐβδελυγμένα δὲ ἐναντίον ἐμοῦ χεῖλη ψευδῆ.

8 Μετὰ δικαιοσύνης πάντα τὰ ῥήματα τοῦ στόματός μου, οὐδὲν ἑαυτοῖς σκολιὸν οὐδὲ στραγγαλιῶδες.

9 Πάντα ἐνώπια τοῖς συνιοῦσι, καὶ ὀρθὰ τοῖς εὐρίσκουσι γινῶσιν.

10 Λάβετε παιδείαν καὶ μὴ ἀργύριον, καὶ γινῶσιν ὑπὲρ χρυσίου δεδοκιμασμένον.

11 Κρείσσων γὰρ σοφία λίθων πολυτελῶν, πᾶν δὲ τίμιον οὐκ ἄξιον αὐτῆς ἐστίν.

12 Ἐγὼ ἢ σοφία κατεσκήνωσα βουλήν καὶ γινῶσιν, καὶ ἔννοιαν ἐγὼ ἐπεκαλεσάμην.

13 Φόβος Κυρίου μισεῖ ἀδικίαν, ὕβριν τε καὶ ὑπερηφανίαν καὶ ὁδοὺς πονηρῶν· μεμίσηκα δὲ ἐγὼ διεστραμμένας ὁδοὺς κακῶν.

14 Ἐμὴ βουλὴ καὶ ἀσφάλεια, ἐμὴ φρόνησις, ἐμὴ δὲ ἰσχύς.

15 Δι' ἐμοῦ βασιλεῖς βασιλεύουσι, καὶ οἱ δυνάσται γράφουσιν δικαιοσύνην.

16 Δι' ἐμοῦ μεγιστᾶνες μεγαλύνονται, καὶ τύραννοι δι' ἐμοῦ κρατοῦσι γῆς.

17 Ἐγὼ τοὺς ἐμὲ φιλοῦντας ἀγαπῶ, οἱ δὲ ἐμὲ ζητοῦντες εὐρήσουσιν.

18 Πλοῦτος καὶ δόξα ἐμοὶ ὑπάρχει, καὶ κτῆσις πολλῶν καὶ δικαιοσύνη.

19 Βέλτιον ἐμὲ καρπίζεσθαι ὑπὲρ χρυσίου καὶ λίθον τίμιον, τὰ δὲ ἐμὰ γεννήματα κρείσσω ἀργυρίου ἐκλεκτοῦ.

20 Ἐν ὁδοῖς δικαιοσύνης περιπατῶ, καὶ ἀναμέσον τρίβων δικαιώματος ἀναστρέφομαι.

21 ἵνα μερίσω τοῖς ἐμὲ ἀγαπῶσιν ὑπαρξιν, καὶ τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν ἐμπλήσω ἀγαθῶν.

21a ἐὰν ἀναγγείλω ὑμῖν τὰ καθ' ἡμέραν γινόμενα, μνημονεύσω τὰ ἐξ αἰῶνος ἀριθμῆσαι.

22 Κύριος ἔκτισέ με ἀρχὴν ὁδῶν αὐτοῦ εἰς ἔργα αὐτοῦ,

23 πρὸ τοῦ αἰῶνος ἐθεμελίωσέ με, ἐν ἀρχῇ πρὸ τοῦ τὴν γῆν ποιῆσαι,

24 καὶ πρὸ τοῦ τὰς ἀβύσσους ποιῆσαι, πρὸ τοῦ προελθεῖν τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων.

25 Πρὸ τοῦ ὄρη ἐδρασθῆναι, πρὸ δὲ πάντων βουνῶν, γεννᾶ με.

26 Κύριος ἐποίησε χώρας καὶ οἰκήτους, καὶ ἄκρα οἰκούμενα τῆς ὑπ' οὐρανῶν.

27 Ἡνίκα ἡτοίμαζε τὸν οὐρανὸν, συμπαρήμην αὐτῷ, καὶ ὅτε ἀφώριζε τὸν ἑαυτοῦ θρόνον ἐπ' ἀνέμων,

28 καὶ ὡς ἰσχυρὰ ἐποίει τὰ ἄνω νέφη, καὶ ὡς ἀσφαλεῖς ἐτίθει πηγὰς τῆς ὑπ' οὐρανὸν,

29 καὶ ὡς ἰσχυρὰ ἐποίει τὰ θεμέλια τῆς γῆς,

30 ἤμην παρ' αὐτῷ ἀρμόζουσα· ἐγὼ ἤμην ἥ προσέχαιρε· καθ' ἡμέραν δὲ εὐφραίνομην ἐν προσώπῳ αὐτοῦ ἐν παντὶ καιρῷ,

31 ὅτε ἐνευφραίνετο τὴν οἰκουμένην συντελέσας, καὶ ἐνευφραίνετο ἐν υἱοῖς ἀνθρώπων.

32 Νῦν οὖν υἱὲ ἄκουέ μου,

34 μακάριος ἀνὴρ ὃς εἰσακούσεται μου, καὶ ἄνθρωπος ὃς τὰς ἐμὰς ὁδοὺς φυλάξει, ἀγρυπνῶν ἐπ' ἐμαῖς θύραις καθ' ἡμέραν, τηρῶν σταθμοὺς ἐμῶν εἰσόδων.

35 Αἱ γὰρ ἔξοδοί μου, ἔξοδοι ζωῆς, καὶ ἐτοιμάζεται θέλησις παρὰ Κυρίου.

36 Οἱ δὲ ἁμαρτάνοντες εἰς ἐμὲ, ἀσεβοῦσιν εἰς τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς, καὶ οἱ μισοῦντές με ἀγαπῶσι θάνατον.

9

1 Ἡ σοφία ὠκοδόμησεν ἑαυτῇ οἶκον, καὶ ὑπῆρεισε στύλους ἑπτά.

2 Ἔσφαξε τὰ ἑαυτῆς θύματα, ἐκέρασεν εἰς κρατῆρα τὸν ἑαυτῆς οἶνον, καὶ ἡτοιμάσατο τὴν ἑαυτῆς τράπεζαν.

3 Ἀπέστειλε τοὺς ἑαυτῆς δούλους, συγκαλοῦσα μετὰ ὑψηλοῦ κηρύγματος ἐπὶ κρατῆρα, λέγουσα,

4 Ὃς ἐστὶν ἄφρων, ἐκκλινάτω πρὸς μέ· καὶ τοῖς ἐνδεέσι φρενῶν εἶπεν,

5 Ἑλθατε, φάγετε τῶν ἐμῶν ἄρτων, καὶ πείτε οἶνον ὃν ἐκέρασα ὑμῖν.

6 Ἀπολείπετε ἀφροσύνην, ἵνα εἰς τὸν αἰῶνα βασιλεύσητε· καὶ ζητήσατε φρόνησιν, καὶ κατορθώσατε ἐν γνώσει σύνεσιν.

7 Ὁ παιδεύων κακοὺς λήψεται ἑαυτῷ ἀτιμίαν· ἐλέγχων δὲ τὸν ἀσεβῆ μωμήσεται ἑαυτόν.

8 Μὴ ἔλεγχε κακοὺς, ἵνα μὴ μισήσωσί σε· ἔλεγχε σοφὸν, καὶ ἀγαπήσει σε.

9 Δίδου σοφῷ ἀφορμὴν, καὶ σοφώτερος ἔσται· γνώριζε δικαίω, καὶ προσθήσει τοῦ δέχεσθαι.

10 Ἀρχὴ σοφίας φόβος Κυρίου, καὶ βουλὴ ἁγίων σύνεσις·

10a τὸ γὰρ γινῶναι νόμον, διανοίας ἐστὶν ἀγαθῆς.

11 Τοῦτω γὰρ τῷ τρόπῳ πολὺν ζήσεις χρόνον, καὶ προστεθήσεται σοι ἔτη ζωῆς σου.

12 Υἱὲ ἂν σοφὸς γένη σεαυτῷ, σοφὸς ἔσῃ καὶ τοῖς πλησίον· ἂν δὲ κακὸς ἀποβῆς, μόνος ἂν ἀντλήσεις κακά·

12a ὃς ἐρείδεται ἐπὶ ψεύδεσιν, οὗτος ποιμαίνει ἀνέμους, ὁ δ' αὐτὸς διώζεται ὄρνεα πετόμενα·

12b ἀπέλιπε γὰρ ὁδοὺς τοῦ ἑαυτοῦ ἀμπελῶνος, τοὺς δὲ ἄξοντας τοῦ ἰδίου γεωργίου πεπλάνηται·

12c διαπορεύεται δὲ δι' ἀνύδρου ἐρήμου, καὶ γῆν διατεταγμένην ἐν διψώδεσι, συνάγει δὲ χερσὶν ἀκαρπίαν.

13 Γυνὴ ἄφρων καὶ θρασεῖα ἐνδεὴς ψωμοῦ γίνεται, ἢ οὐκ ἐπίσταται αἰσχύνην.

14 Ἐκάθισεν ἐπὶ θύραις τοῦ ἑαυτῆς οἴκου, ἐπὶ δίφρου ἐμφανῶς ἐν πλατείαις,

15 προσκαλουμένη τοὺς παριόντας καὶ κατευθύνοντας ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν·

16 Ὅς ἐστὶν ὑμῶν ἀφρονέστατος, ἐκκλινάτω πρὸς μέ· καὶ τοῖς ἐνδεέσι φρονήσεως παρακελεύομαι, λέγουσα,

17 ἄρτων κρυφίων ἡδέως ἄψασθε, καὶ ὕδατος κλοπῆς γλυκεροῦ.

18 Ὁ δὲ οὐκ οἶδεν ὅτι γηγενεῖς παρ' αὐτῇ ὄλλυνται, καὶ ἐπὶ πέταυρον ἄδου συναντᾷ·

18a ἀλλὰ ἀποπήδησον, μὴ χρονίσης ἐν τῷ τόπῳ, μηδὲ ἐπιστήσης τὸ σὸν ὄμμα πρὸς αὐτήν,

18b οὕτως γὰρ διαβήσῃ ὕδωρ ἀλλότριον·

18c ἀπὸ δὲ ὕδατος ἀλλοτρίου ἀπόσχου, καὶ ἀπὸ πηγῆς ἀλλοτρίας μὴ πίης

18d ἵνα πολὺν ζήσης χρόνον, προστεθῇ δέ σοι ἔτη ζωῆς.

10

1 Υἱὸς σοφὸς εὐφραίνει πατέρα, υἱὸς δὲ ἄφρων λύπη τῇ μητρί.

2 Οὐκ ὠφελήσουσι θησαυροὶ ἀνόμους, δικαιοσύνη δὲ ῥύσεται ἐκ θανάτου.

3 Οὐ λιμοκτονήσει Κύριος ψυχὴν δικαίαν, ζωὴν δὲ ἀσεβῶν ἀνατρέψει.

4 Πενία ἄνδρα ταπεινοῖ, χεῖρες δὲ ἀνδρείων πλουτίζουσιν·

4a υἱὸς πεπαιδευμένος σοφὸς ἔσται, τῷ δὲ ἄφρονι διακόνῳ χρήσεται.

5 Διεσώθη ἀπὸ καύματος υἱὸς νοήμων, ἀνεμόφθορος δὲ γίνεται ἐν ἀμνητῷ υἱὸς παράνομος.

6 Εὐλογία Κυρίου ἐπὶ κεφαλὴν δικαίου, στόμα δὲ ἀσεβῶν καλύψει πένθος ἄωρον.

7 Μνήμη δικαίων μετ' ἐγκωμίων, ὄνομα δὲ ἀσεβοῦς σβέννυται.

8 Σοφὸς καρδίᾳ δέξεται ἐντολὰς, ὁ δὲ ἄστεγος χεῖρες σκολιάζων ὑποσκελισθήσεται.

9 Ὃς πορεύεται ἀπλῶς, πορεύεται πεποιθώς· ὁ δὲ διαστρέφων τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ, γνωσθήσεται.

10 Ὁ ἐννεύων ὀφθαλμοῖς μετὰ δόλου, συνάγει ἀνδράσι λύπας· ὁ δὲ ἐλέγχων μετὰ παρρησίας, εἰρηνοποιεῖ.

11 Πηγὴ ζωῆς ἐν χειρὶ δικαίου, στόμα δὲ ἀσεβοῦς καλύψει ἀπώλεια.

12 Μῖσος ἐγείρει νεῖκος, πάντας δὲ τοὺς μὴ φιλονεικοῦντας καλύπτει φιλία.

13 Ὁ ἐκ χειλέων προφέρει σοφίαν, ῥάβδῳ τύπτει ἄνδρα ἀκάρδιον.

14 Σοφοὶ κρύψουσιν αἴσθησιν, στόμα δὲ προπετοῦς ἐγγίζει συντριβῇ.

15 Κτῆσις πλουσίων πόλις ὄχυρά, συντριβὴ δὲ ἀσεβῶν πενία.

16 Ἔργα δικαίων ζωὴν ποιεῖ, καρποὶ δὲ ἀσεβῶν ἁμαρτίας.

17 Ὅδοὺς δικαίας ζωῆς φυλάσσει παιδεῖα, παιδεῖα δὲ ἀνεξέλεγκτος πλανᾶται.

18 Καλύπτουσιν ἔχθραν χεῖλη δίκαια, οἱ δὲ ἐκφέρουντες λοιδορίας ἀφρονέστατοὶ εἰσιν.

19 Ἐκ πολυλογίας οὐκ ἐκφεύξη ἁμαρτίαν, φειδόμενος δὲ χειλέων νοήμων ἔση.

20 Ἄργυρος πεπυρωμένος γλῶσσα δικαίου, καρδία δὲ ἀσεβοῦς ἐκλείψει.

21 Χεῖλη δικαίων ἐπίσταται ὑψηλὰ, οἱ δὲ ἄφρονες ἐν ἐνδείᾳ τελευτῶσιν.

22 Εὐλογία Κυρίου ἐπὶ κεφαλὴν δικαίου, αὕτη πλουτίζει, καὶ οὐ μὴ προστεθῇ αὐτῇ λύπη ἐν καρδίᾳ.

23 Ἐν γέλωτι ἄφρων πράσσει κακὰ, ἡ δὲ σοφία ἀνδρὶ τίκτει φρόνησιν.

24 Ἐν ἀπωλείᾳ ἀσεβῆς περιφέρεται, ἐπιθυμία δὲ δικαίου δεκτὴ.

25 Παραπορευομένης καταιγίδος ἀφανίζεται ἀσεβῆς, δίκαιος δὲ ἐκκλίνας σώζεται εἰς τὸν αἰῶνα.

26 Ὡσπερ ὄμφαξ ὁδοῦσι βλαβερόν, καὶ καπνὸς ὄμμασιν, οὕτως παρανομία τοῖς χρωμένοις αὐτῇ.

27 Φόβος Κυρίου προστίθησιν ἡμέρας, ἔτη δὲ ἀσεβῶν ὀλιγωθήσεται.

28 Ἐγχρονίζει δικαίοις εὐφροσύνη, ἐλπίς δὲ ἀσεβῶν ἀπολεῖται.

29 Ὁχύρωμα ὀσίου φόβος Κυρίου, συντριβὴ δὲ τοῖς ἐργαζομένοις κακά.

30 Δίκαιος εἰς τὸν αἰῶνα οὐκ ἐνδώσει, ἀσεβεῖς δὲ οὐκ οἰκήσουσι γῆν.

31 Στόμα δικαίου ἀποστάζει σοφίαν, γλῶσσα δὲ ἀδίκου ἐξολεῖται.

32 Χεὶλη ἀνδρῶν δικαίων ἀποστάζει χάριτας, στόμα δὲ ἀσεβῶν ἀποστρέφεται.

11

1 Ζυγοὶ δόλιοι βδέλυγμα ἐνώπιον Κυρίου, στάθμιον δὲ δίκαιον δεκτὸν αὐτῷ.

2 Οὗ ἂν εἰσέλθῃ ὕβρις, ἐκεῖ καὶ ἀτιμία· στόμα δὲ ταπεινῶν μελετᾷ σοφίαν.

3 Ἀποθανὼν δίκαιος ἔλιπε μετὰμελον, πρόχειρος δὲ γίνεται καὶ ἐπίχαρτος ἀσεβῶν ἀπώλεια.

5 Δικαιοσύνη ἀμώμους ὀρθοτομεῖ ὁδοὺς, ἀσέβεια δὲ περιπίπτει ἀδικίᾳ.

6 Δικαιοσύνη ἀνδρῶν ὀρθῶν ῥύεται αὐτούς, τῇ δὲ ἀπωλείᾳ αὐτῶν ἀλίσκονται παράνομοι.

7 Τελευτήσαντος ἀνδρὸς δικαίου, οὐκ ὄλλυται ἐλπίς, τὸ δὲ καύχημα τῶν ἀσεβῶν ὄλλυται.

8 Δίκαιος ἐκ θήρας ἐκδύνει, ἀντ' αὐτοῦ δὲ παραδίδεται ὁ ἀσεβής.

9 Ἐν στόματι ἀσεβῶν παγὶς πολίταις, αἴσθησις δὲ δικαίων εὖοδος.

10 Ἐν ἀγαθοῖς δικαίων κατώρθωσε πόλις,

11 στόμασι δὲ ἀσεβῶν κατεσκάφη.

12 Μυκτηρίζει πολίτας ἐνδεὴς φρενῶν, ἀνὴρ δὲ φρόνιμος ἡσυχίαν ἄγει.

13 Ἄνῆρ δίγλωσσος ἀποκαλύπτει βουλὰς ἐν συνεδρίῳ, πιστὸς δὲ πνοῇ κρύπτει πράγματα.

14 Οἷς μὴ ὑπάρχει κυβέρνησις, πίπτουσιν ὥσπερ φύλλα, σωτηρία δὲ ὑπάρχει ἐν πολλῇ βουλῇ.

15 Πονηρὸς κακοποιεῖ ὅταν συνμίξῃ δικαίῳ, μισεῖ δὲ ἦχον ἀσφαλείας.

16 Γυνὴ εὐχάριστος ἐγείρει ἀνδρὶ δόξαν, θρόνος δὲ ἀτιμίας γυνὴ μισοῦσα δίκαια· πλούτου ὀκνηροὶ ἐνδεεῖς γίνονται, οἱ δὲ ἀνδρεῖοι ἐρείδονται πλούτῳ.

17 Τῇ ψυχῇ αὐτοῦ ἀγαθὸν ποιεῖ ἄνῆρ ἐλεήμων, ἐξολλύει δὲ αὐτοῦ σῶμα ὁ ἀνελεήμων.

18 Ἀσεβὴς ποιεῖ ἔργα ἄδικα, σπέρμα δὲ δικαίων μισθὸς ἀληθείας.

19 Υἱὸς δίκαιος γεννᾶται εἰς ζωὴν, διωγμὸς δὲ ἀσεβοῦς εἰς θάνατον.

20 Βδέλυγμα Κυρίῳ διεστραμμέναι ὁδοί, προσδεκτοὶ δὲ αὐτῷ πάντες ἄμωμοι ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν.

21 Χειρὶ χεῖρας ἐμβαλὼν ἀδίκως οὐκ ἀτιμώρητος ἔσται, ὁ δὲ σπείρων δικαιοσύνην λήψεται μισθὸν πιστόν.

22 Ὡσπερ ἐνώτιον ἐν ῥινὶ ὑός, οὕτως γυναικὶ κακόφρονι κάλλος.

23 Ἐπιθυμία δικαίων πᾶσα ἀγαθὴ, ἐλπίς δὲ ἀσεβῶν ἀπολεῖται.

24 Εἰσὶν, οἱ τὰ ἴδια σπείροντες πλείονα ποιοῦσιν· εἰσὶδὲ καὶ οἱ συνάγοντες ἐλαττονοῦνται.

²⁵ Ψυχὴ εὐλογουμένη πᾶσα ἀπλῆ, ἀνὴρ δὲ θυμώδης οὐκ εὐσχήμων.

²⁶ Ὁ συνέχων σῖτον ὑπολείποιο αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν· εὐλογία δὲ εἰς κεφαλὴν τοῦ μεταδιδόντος.

²⁷ Τεκταίνόμενος ἀγαθὰ ζητεῖ χάριν ἀγαθὴν, ἐκζητοῦντα δὲ κακὰ καταλήψεται αὐτόν.

²⁸ Ὁ πεποιθὼς ἐπὶ πλούτῳ οὗτος πεσεῖται, ὁ δὲ ἀντιλαμβανόμενος δικαίων οὗτος ἀνατελεῖ.

²⁹ Ὁ μὴ συμπεριφερόμενος τῷ ἑαυτοῦ οἴκῳ, κληρονομήσει ἄνεμον, δουλεύσει δὲ ἄφρων φρονίμῳ.

³⁰ Ἐκ καρποῦ δικαιοσύνης φύεται δένδρὸν ζωῆς, ἀφαιροῦνται δὲ ἄωροι ψυχαὶ παρανόμων.

³¹ Εἰ ὁ μὲν δίκαιος μόλις σώζεται, ὁ ἀσεβὴς καὶ ἀμαρτωλὸς ποῦ φανεῖται;

12

¹ Ὁ ἀγαπῶν παιδεῖαν, ἀγαπᾷ αἴσθησιν· ὁ δὲ μισῶν ἐλέγχους, ἄφρων.

² Κρείσσων ὁ εὐρὼν χάριν παρὰ Κυρίῳ, ἀνὴρ δὲ παράνομος παρασιωπηθήσεται.

³ Οὐ κατορθώσει ἄνθρωπος ἐξ ἀνόμου, αἱ δὲ ρίζαι τῶν δικαίων οὐκ ἐξαρθήσονται.

⁴ Γυνὴ ἀνδρεία στέφανος τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς· ὥσπερ δὲ ἐν ξύλῳ σκώληξ, οὕτως ἄνδρα ἀπόλλυσι γυνὴ κακοποιός.

⁵ Λογισμοὶ δικαίων κρίματα, κυβερνῶσι δὲ ἀσεβεῖς δόλους.

6 Λόγοι ἀσεβῶν δόλιοι, στόμα δὲ ὀρθῶν
ρύσεται αὐτούς.

7 Οὐκ ἔαν στραφῇ ὁ ἀσεβὴς, ἀφανίζεται, οἴκοι
δὲ δικαίων παραμένουσι·

8 Στόμα συνετοῦ ἐγκωμιάζεται ὑπὸ ἀνδρὸς,
νωθοκαρδίας δὲ μυκτηρίζεται.

9 Κρείσσων ἀνὴρ ἐν ἀτιμίᾳ δουλεύων ἑαυτῷ,
ἢ τιμὴν ἑαυτῷ περιτιθεὶς καὶ προσδεόμενος
ἄρτου.

10 Δίκαιος οἰκτεῖρει ψυχὰς κτηνῶν αὐτοῦ, τὰ
δὲ σπλάγχνα τῶν ἀσεβῶν ἀνελεήμονα.

11 Ὁ ἐργαζόμενος τὴν ἑαυτοῦ γῆν,
ἐμπλησθήσεται ἄρτων, οἱ δὲ διώκοντες
μάταια, ἐνδεεῖς φρενῶν·

11a ὅς ἐστιν ἡδὺς ἐν οἴνων διατριβαῖς, ἐν
τοῖς ἑαυτοῦ ὀχυρώμασι καταλείψει ἀτιμίαν.

12 Ἐπιθυμίας ἀσεβῶν κακαὶ, αἱ δὲ ρίζαι τῶν
εὐσεβῶν ἐν ὀχυρώμασι.

13 Δι' ἁμαρτίαν χειλέων ἐμπίπτει εἰς
παγίδας ἁμαρτωλὸς, ἐκφεύγει δὲ ἐξ αὐτῶν
δίκαιος·

13a ὁ βλέπων λεῖα ἐλεηθήσεται, ὁ δὲ
συναντῶν ἐν πύλαις ἐκθλίψει ψυχάς.

14 Ἀπὸ καρπῶν στόματος ψυχὴ ἀνδρὸς
πλησθήσεται ἀγαθῶν, ἀνταπόδομα δὲ χειλέων
αὐτοῦ δοθήσεται αὐτῷ.

15 Ὅδοι ἀφρόνων ὀρθαὶ ἐνώπιον αὐτῶν,
εἰσακούει δὲ συμβουλίας σοφός.

16 Ἄφρων αὐθημερὸν ἐξαγγέλλει ὀργὴν
αὐτοῦ, κρύπτει δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀτιμίαν ἀνὴρ
πανοῦργος.

17 Ἐπιδεικνυμένην πίστιν ἀπαγγέλλει δίκαιος, ὁ δὲ μάρτυς τῶν ἀδίκων δόλιος.

18 Εἰσὶν οἱ λέγοντες τιτρώσκουσι, μάχαιραι· γλῶσσαι δὲ σοφῶν ἰῶνται.

19 Χείλη ἀληθινὰ κατορθοῖ μαρτυρίαν, μάρτυς δὲ ταχὺς γλῶσσαν ἔχει ἄδικον.

20 Δόλος ἐν καρδίᾳ τεκταινομένου κακὰ, οἱ δὲ βουλόμενοι εἰρήνην εὐφρανθήσονται.

21 Οὐκ ἀρέσει τῷ δικαίῳ οὐδὲν ἄδικον, οἱ δὲ ἀσεβεῖς πλησθήσονται κακῶν.

22 Βδέλυγμα Κυρίῳ χείλη ψευδοῦ, ὁ δὲ ποιῶν πίστεις δεκτὸς παρ' αὐτῷ.

23 Ἀνὴρ συνετὸς θρόνος αἰσθήσεως, καρδία δὲ ἀφρόνων συναντήσεται ἀραῖς.

24 Χεῖρ ἐκλεκτῶν κρατήσει εὐχερῶς, δόλιοι δὲ ἔσονται ἐν προνομῇ.

25 Φοβερὸς λόγος καρδίαν τaráσσει ἀνδρὸς δικαίου, ἀγγελία δὲ ἀγαθὴ εὐφραίνει αὐτόν.

26 Ἐπιγνώμων δίκαιος ἑαυτοῦ φίλος ἔσται, ἁμαρτάνοντας δὲ καταδιώξεται κακὰ, ἡ δὲ ὁδὸς τῶν ἀσεβῶν πλανήσει αὐτούς.

27 Οὐκ ἐπιτεύξεται δόλιος θήρας, κτῆμα δὲ τίμιον ἀνὴρ καθαρός.

28 Ἐν ὁδοῖς δικαιοσύνης ζωὴ, ὁδοὶ δὲ μνησικάκων εἰς θάνατον.

13

1 Υἱὸς πανοῦργος ὑπήκοος πατρὶ, υἱὸς δὲ ἀνήκοος ἐν ἀπωλείᾳ.

2 Ἀπὸ καρπῶν δικαιοσύνης φάγεται ἀγαθὸς, ψυχαὶ δὲ παρανόμων ὀλοῦνται ἄωροι.

³ Ὃς φυλάσσει τὸ ἑαυτοῦ στόμα τηρεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν, ὁ δὲ προπετὴς χεῖλεσι πτοήσεται ἑαυτόν.

⁴ Ἐν ἐπιθυμίαις ἐστὶ πᾶς ἀεργὸς, χεῖρες δὲ ἀνδρείων ἐν ἐπιμελείᾳ.

⁵ Λόγον ἄδικον μισεῖ δίκαιος, ἀσεβὴς δὲ αἰσχύνεται, καὶ οὐκ ἔξει παρρησίαν.

⁷ Εἰσὶν οἱ πλουτίζοντες ἑαυτοὺς μηδὲν ἔχοντες, καὶ εἰσὶν οἱ ταπεινοῦντες ἑαυτοὺς ἐν πολλῷ πλούτῳ.

⁸ Λύτρον ἀνδρὸς ψυχῆς ὁ ἴδιος πλοῦτος, πτωχὸς δὲ οὐχ ὑφίσταται ἀπειλῇ.

⁹ Φῶς δικαίοις διαπαντὸς, φῶς δὲ ἀσεβῶν σβέννυται.

^{9a} ψυχὰι δόλῃαι πλανῶνται ἐν ἀμαρτίαις, δίκαιοι δὲ οἰκτεῖρουσι καὶ ἐλεοῦσι.

¹⁰ Κακὸς μεθ' ὕβρεως πράσσει κακὰ, οἱ δ' ἑαυτῶν ἐπιγνώμονες σοφοί.

¹¹ Ὑπαρξὺς ἐπισπουδαζομένη μετὰ ἀνομίας, ἐλάσσων γίνεται, ὁ δὲ συνάγων ἑαυτῷ μετ' εὐσεβείας πληθυνθήσεται· δίκαιος οἰκτεῖρει καὶ κιχρᾷ.

¹² Κρείσσων ἐναρχόμενος βοηθῶν καρδίᾳ, τοῦ ἐπαγγελιομένου καὶ εἰς ἐλπίδα ἄγοντος· δένδρον γὰρ ζωῆς, ἐπιθυμία ἀγαθή.

¹³ Ὃς καταφρονεῖ πράγματος, καταφρονηθήσεται ὑπ' αὐτοῦ· ὁ δὲ φοβούμενος ἐντολὴν, οὗτος ὑγιαίνει.

^{13a} υἱῷ δολίῳ οὐδὲν ἔσται ἀγαθόν, οἰκέτη δὲ σοφῷ εὐδοοὶ ἔσονται πράξεις, καὶ κατευθυνθήσεται ἡ ὁδὸς αὐτοῦ.

14 Νόμος σοφοῦ πηγὴ ζωῆς, ὁ δὲ ἄνους ὑπὸ παγίδος θανεῖται.

15 Σύνεσις ἀγαθὴ δίδωσι χάριν, τὸ δὲ γνῶναι νόμον διανοίας ἐστὶν ἀγαθῆς, ὁδοὶ δὲ καταφρονούντων ἐν ἀπωλείᾳ.

16 Πᾶς πανοῦργος πράσσει μετὰ γνώσεως, ὁ δὲ ἄφρων ἐξεπέτασεν ἑαυτοῦ κακίαν.

17 Βασιλεὺς θρασὺς ἐμπεσεῖται εἰς κακὰ, ἄγγελος δὲ σοφὸς ῥύσεται αὐτόν.

18 Πενίαν καὶ ἀτιμίαν ἀφαιρεῖται παιδεία, ὁ δὲ φυλάσσων ἐλέγχους δοξασθήσεται.

19 Ἐπιθυμίαι εὐσεβῶν ἡδύνουσι ψυχὴν, ἔργα δὲ ἀσεβῶν μακρὰν ἀπὸ γνώσεως.

20 Συμφορὸς σοφοῖς σοφὸς ἔσθι, ὁ δὲ συμφορὸς ἄφροσι γνωσθήσεται.

21 Ἀμαρτάνοντας καταδιώξεται κακὰ, τοὺς δὲ δικαίους καταλήψεται ἀγαθὰ.

22 Ἀγαθὸς ἀνὴρ κληρονομήσει υἱοὺς υἱῶν, θησαυρίζεται δὲ δικαίοις πλοῦτος ἀσεβῶν.

23 Δίκαιοι ποιήσουσιν ἐν πλούτῳ ἔτη πολλὰ, ἄδικοι δὲ ἀπολοῦνται συντόμως.

24 Ὅς φείδεται τῆς βακτηρίας, μισεῖ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ὁ δὲ ἀγαπῶν, ἐπιμελῶς παιδεύει.

25 Δίκαιος ἔσθων ἐμπιπλᾷ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ψυχὰ δὲ ἀσεβῶν ἐνδεεῖς.

14

1 Σοφαὶ γυναῖκες ὠκοδόμησαν οἴκους, ἡ δὲ ἄφρων κατέσκαψε ταῖς χερσὶν αὐτῆς.

2 Ὁ πορευόμενος ὀρθῶς φοβεῖται τὸν Κύριον, ὁ δὲ σκολιάζων ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ ἀτιμασθήσεται.

³ Ἐκ στόματος ἀφρόνων βακτηρία ὑβρεως, χεῖλη δὲ σοφῶν φυλάσσει αὐτούς.

⁴ Οὐ μὴ εἰσι βόες, φάτναι καθαραί· οὐ δὲ πολλὰ γεννήματα, φανερά βοὸς ἰσχύς.

⁵ Μάρτυς πιστὸς οὐ ψεύδεται, ἐκκαίει δὲ ψευδῇ μάρτυς ἄδικος.

⁶ Ζητήσεις σοφίαν παρὰ κακοῖς καὶ οὐχ εὐρήσεις, αἴσθησις δὲ παρὰ φρονίμοις εὐχερής.

⁷ Πάντα ἐναντία ἀνδρὶ ἄφρονι, ὅπλα δὲ αἰσθήσεως χεῖλη σοφά.

⁸ Σοφία πανούργων ἐπιγνώσεται τὰς ὁδοὺς αὐτῶν, ἄνοια δὲ ἀφρόνων ἐν πλάνῃ.

⁹ Οἰκίαι παρανόμων ὀφειλήσουσι καθαρισμόν, οἰκίαι δὲ δικαίων δεκταί.

¹⁰ Καρδία ἀνδρὸς αἰσθητικῇ, λυπηρὰ ψυχὴ αὐτοῦ, ὅταν δὲ εὐφραίνεται οὐκ ἐπιμίγνυται ὕβρει.

¹¹ Οἰκίαι ἀσεβῶν ἀφανισθήσονται, σκηναὶ δὲ κατορθούντων στήσονται.

¹² Ἔστιν ὁδὸς ἣ δοκεῖ παρὰ ἀνθρώποις ὀρθὴ εἶναι, τὰ δὲ τελευταῖα αὐτῆς ἔρχεται εἰς πυθμένα ᾄδου.

¹³ Ἐν εὐφροσύναις οὐ προσμίγνυται λύπη, τελευταῖα δὲ χαρὰ εἰς πένθος ἔρχεται.

¹⁴ Τῶν ἑαυτοῦ ὁδῶν πλησθήσεται θρασυκάρδιος, ἀπὸ δὲ τῶν διανοημάτων αὐτοῦ ἀνὴρ ἀγαθός.

¹⁵ Ἄκακος πιστεύει παντὶ λόγῳ, πανοῦργος δὲ ἔρχεται εἰς μετάνοιαν.

16 Σοφὸς φοβηθεὶς ἐξέκλινεν ἀπὸ κακοῦ, ὁ δὲ ἄφρων ἐαυτῷ πεποιθὼς μίγνυται ἀνόμῳ.

17 Ὁξύθυμος πράσσει μετὰ ἀβουλίας, ἀνὴρ δὲ φρόνιμος πολλὰ ὑποφέρει.

18 Μεριοῦνται ἄφρονες κακίαν, οἱ δὲ πανοῦργοι κρατήσουσιν αἰσθήσεως.

19 Ὁλισθήσουσι κακοὶ ἐναντι ἀγαθῶν, καὶ ἄσεβεῖς θεραπεύσουσι θύρας δικαίων.

20 Φίλοι μισήσουσι φίλους πτωχοῦς, φίλοι δὲ πλουσίων πολλοί.

21 Ὁ ἀτιμάζων πένητας ἀμαρτάνει, ἐλεῶν δὲ πτωχοὺς μακαριστός.

22 Πλανώμενοι τεκταίνουσι κακά, ἔλεον δὲ καὶ ἀλήθειαν τεκταίνουσιν ἀγαθοί· οὐκ ἐπίστανται ἔλεον καὶ πίστιν τέκτονες κακῶν, ἐλεημοσύναι δὲ καὶ πίστει παρὰ τέκτοσιν ἀγαθοῖς.

23 Ἐν παντὶ μεριμνῶντι ἔνεστι περισσόν, ὁ δὲ ἡδὺς καὶ ἀνάλγητος ἐν ἐνδείᾳ ἔσται.

24 Στέφανος σοφῶν πανοῦργος, ἡ δὲ διατριβὴ ἀφρόνων κακή.

25 Ῥύσεται ἐκ κακῶν ψυχὴν μάρτυς πιστὸς, ἐκκαίει δὲ ψευδῇ δόλιος.

26 Ἐν φόβῳ Κυρίου ἐλπίς ἰσχύος, τοῖς δὲ τέκνοις αὐτοῦ καταλείπει ἔρεισμα.

27 Πρόσταγμα Κυρίου πηγὴ ζωῆς, ποιεῖ δὲ ἐκκλίνειν ἐκ παγίδος θανάτου.

28 Ἐν πολλῷ ἔθνει δόξα βασιλέως, ἐν δὲ ἐκλείπει λαοῦ συντριβὴ δυνάστου.

29 Μακρόθυμος ἀνὴρ πολὺς ἐν φρονήσει, ὁ δὲ ὀλιγόψυχος ἰσχυρῶς ἄφρων.

³⁰ Πραΰθυμος ἀνὴρ καρδίας ἱατρός, σῆς δὲ ὁστέων καρδία αἰσθητική·

³¹ Ὁ συκοφαντῶν πένητα παροξύνει τὸν ποιήσαντα αὐτὸν, ὁ δὲ τιμῶν αὐτὸν ἐλεεῖ πτωχόν.

³² Ἐν κακίᾳ αὐτοῦ ἀπωσθήσεται ἀσεβής, ὁ δὲ πεποιθὼς τῇ ἑαυτοῦ ὁσιότητι δίκαιος.

³³ Ἐν καρδίᾳ ἀγαθῇ ἀνδρὸς σοφία, ἐν δὲ καρδίᾳ ἀφρόνων οὐ διαγινώσκεται.

³⁴ Δικαιοσύνη ὑποῖ ἔθνος, ἐλασσονοῦσι δὲ φυλὰς ἁμαρτίαι.

³⁵ Δεκτὸς βασιλεῖ ὑπηρέτης νοήμων, τῇ δὲ ἑαυτοῦ εὐστροφίᾳ ἀφαιρεῖται ἀτιμίαν.

15

¹ Ὅργη ἀπόλλυσι καὶ φρονίμους, ἀπόκρισις δὲ ὑποπίπτουσα ἀποστρέφει θυμὸν, λόγος δὲ λυπηρὸς ἐγείρει ὀργάς.

² Γλῶσσα σοφῶν καλὰ ἐπίσταται, στόμα δὲ ἀφρόνων ἀναγγέλλει κακά.

³ Ἐν παντὶ τόπῳ ὀφθαλμοὶ Κυρίου σκοπεύουσι κακοὺς τε καὶ ἀγαθοὺς.

⁴ Ἰασις γλώσσης δένδρον ζωῆς, ὁ δὲ συντηρῶν αὐτὴν πλησθήσεται πνεύματος.

⁵ Ἄφρων μυκτηρίζει παιδεῖαν πατρὸς, ὁ δὲ φυλάσσων ἐντολὰς, πανουργότερος· ἐν πλεοναζούσῃ δικαιοσύνῃ ἰσχύς πολλή, οἱ δὲ ἀσεβεῖς ὀλόρριζοι ἐκ γῆς ἀπολοῦνται.

⁶ Οἴκοις δικαίων ἰσχύς πολλή, καρποὶ δὲ ἀσεβῶν ἀπολοῦνται.

⁷ Χεὶλη σοφῶν δέδετα αἰσθήσει, καρδίαι δὲ ἀφρόνων οὐκ ἀσφαλεῖς.

⁸ Θυσίαι ἀσεβῶν βδέλυγμα Κυρίῳ, εὐχαὶ δὲ κατευθυνόντων δεκταὶ παρ' αὐτῷ.

⁹ Βδέλυγμα Κυρίῳ ὁδοὶ ἀσεβοῦς, διώκοντας δὲ δικαιοσύνην ἀγαπᾷ.

¹⁰ Παιδεῖα ἀκάκου γνωρίζεται ὑπὸ τῶν παριόντων, οἱ δὲ μισοῦντες ἐλέγχους τελευτῶσιν αἰσχρῶς.

¹¹ Ἄδης καὶ ἀπώλεια φανερὰ παρὰ τῷ Κυρίῳ· πῶς οὐχὶ καὶ αἱ καρδίαι τῶν ἀνθρώπων;

¹² Οὐκ ἀγαπήσει ἀπαίδευτος τοὺς ἐλέγχοντας αὐτόν, μετὰ δὲ σοφῶν οὐχ ὁμιλήσει.

¹³ Καρδίας εὐφραινομένης πρόσωπον θάλλει, ἐν δὲ λύπαις οὔσης σκυθρωπάζει.

¹⁴ Καρδία ὀρθὴ ζητεῖ αἴσθησιν, στόμα δὲ ἀπαιδευτῶν γνώσεται κακά.

¹⁵ Πάντα τὸν χρόνον οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν κακῶν προσδέχονται κακὰ, οἱ δὲ ἀγαθοὶ ἡσυχάζουσι διαπαντός.

¹⁶ Κρεῖσσον μικρὰ μερὶς μετὰ φόβου Κυρίου, ἢ θησαυροὶ μεγάλοι μετὰ ἀφοβίας.

¹⁷ Κρείσσων ξενισμὸς μετὰ λαχάνων πρὸς φιλίαν καὶ χάριν, ἢ παράθεσις μόσχων μετὰ ἔχθρας.

¹⁸ Ἄνῆρ θυμώδης παρασκευάζει μάχας· μακρόθυμος δὲ καὶ τὴν μέλλουσαν καταπραΰνει·

^{18a} μακρόθυμος ἀνὴρ κατασβέσει κρίσεις, ὁ δὲ ἀσεβὴς ἐγείρει μᾶλλον.

¹⁹ Ὅδοι ἀεργῶν ἐστρωμέναι ἀκάνθαις, αἱ δὲ τῶν ἀνδρείων τετριμμέναι.

20 Υἱὸς σοφὸς εὐφραίνει πατέρα, υἱὸς δὲ ἄφρων μνηστῆρίζει μητέρα αὐτοῦ.

21 Ἀνοήτου τρίβοι ἐνδεεῖς φρενῶν, ἀνὴρ δὲ φρόνιμος κατευθύνων πορεύεται.

22 Ὑπερτίθενται λογισμοὺς οἱ μὴ τιμῶντες συνέδρια, ἐν δὲ καρδίαις βουλευομένων μένει βουλή.

23 Οὐ μὴ ὑπακούσει ὁ κακὸς αὐτῇ, οὐδὲ μὴ εἶπη καίριόν τι καὶ καλὸν τῷ κοινῷ.

24 Ὅδοι ζωῆς διανοήματα συνετοῦ, ἵνα ἐκκλίνας ἐκ τοῦ ἄδου σωθῇ.

25 Οἴκους ὑβριστῶν κατασπᾶ Κύριος, ἐστήρισε δὲ ὄριον χήρας.

26 Βδέλυγμα Κυρίῳ λογισμὸς ἄδικος, ἀγνῶν δὲ ῥήσεις σεμναί.

27 Ἐξόλλυσιν ἑαυτὸν ὁ δωρολήπτης, ὁ δὲ μισῶν δώρων λήψεις σώζεται.

27a ἐλεημοσύναις καὶ πίστεσιν ἀποκαθαίρονται ἁμαρτίαι, τῷ δὲ φόβῳ Κυρίου ἐκκλίνει πᾶς ἀπὸ κακοῦ.

28 Καρδίαι δικαίων μελετῶσι πίστεις, στόμα δὲ ἀσεβῶν ἀποκρίνεται κακά.

28a δεκταὶ παρὰ Κυρίῳ ὁδοὶ ἀνθρώπων δικαίων, διὰ δὲ αὐτῶν καὶ οἱ ἐχθροὶ φίλοι γίνονται.

29 Μακρὰν ἀπέχει ὁ Θεὸς ἀπὸ ἀσεβῶν, εὐχαῖς δὲ δικαίων ἐπακούει.

29a κρείσσων ὀλίγη λῆψις μετὰ δικαιοσύνης, ἢ πολλὰ γεννήματα μετὰ ἀδικίας.

29b Καρδία ἀνδρὸς λογιζέσθω δίκαια, ἵνα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ διορθωθῇ τὰ διαβήματα αὐτοῦ.

³⁰ Θεωρῶν ὀφθαλμὸς καλὰ εὐφραίνει καρδίαν, φημὶ δὲ ἀγαθὴ παίνει ὅστ᾽.

³² Ὃς ἀπωθεῖται παιδεῖαν, μισεῖ ἑαυτὸν· ὁ δὲ τηρῶν ἐλέγχους, ἀγαπᾷ ψυχὴν αὐτοῦ.

³³ Φόβος Κυρίου παιδεῖα καὶ σοφία, καὶ ἀρχὴ δόξης ἀποκριθήσεται αὐτῇ.

16

² Πάντα τὰ ἔργα τοῦ ταπεινοῦ φανερὰ παρὰ τῷ Θεῷ, οἱ δὲ ἀσεβεῖς ἐν ἡμέρᾳ κακῇ ὀλοῦνται.

⁵ Ἀκάθαρτος παρὰ Θεῷ πᾶς ὑψηλοκάρδιος, χειρὶ δὲ χεῖρας ἐμβαλὼν ἀδίκως οὐκ ἄθωωθήσεται·

⁷ ἀρχὴ ὁδοῦ ἀγαθῆς τὸ ποιεῖν τὰ δίκαια, δεκτὰ δὲ παρὰ Θεῷ μᾶλλον ἢ θύειν θυσίας·

⁸ ὁ ζητῶν τὸν Κύριον εὐρήσει γνῶσιν μετὰ δικαιοσύνης, οἱ δὲ ὀρθῶς ζητοῦντες αὐτὸν εὐρήσουσιν εἰρήνην.

⁹ Πάντα τὰ ἔργα τοῦ Κυρίου μετὰ δικαιοσύνης, φυλάσσεται δὲ ὁ ἀσεβὴς εἰς ἡμέραν κακὴν.

¹⁰ Μαντεῖον ἐπὶ χεῖλεσι βασιλέως, ἐν δὲ κρίσει οὐ μὴ πλανηθῇ τὸ στόμα αὐτοῦ.

¹¹ Ῥοπὴ ζυγοῦ δικαιοσύνη παρὰ Κυρίῳ, τὰ δὲ ἔργα αὐτοῦ στάθμια δίκαια.

¹² Βδέλυγμα βασιλεῖ ὁ ποιῶν κακὰ, μετὰ γὰρ δικαιοσύνης ἐτοιμάζεται θρόνος ἀρχῆς.

¹³ Δεκτὰ βασιλεῖ χεῖλη δίκαια, λόγους δὲ ὀρθοὺς ἀγαπᾷ.

¹⁴ θυμὸ βασιλέως ἄγγελος θανάτου, ἀνὴρ δὲ σοφὸς ἐξιλάσεται αὐτόν.

15 Ἐν φωτὶ ζωῆς υἱὸς βασιλέως, οἱ δὲ προσδεκτοὶ αὐτῷ ὥσπερ νέφος ὄψιμον.

16 Νοσσιαὶ σοφίας αἰρετώτεραι χρυσίου, νοσσιαὶ δὲ φρονήσεως αἰρετώτεραι ὑπὲρ ἀργύριον.

17 Τρίβοι ζωῆς ἐκκλίνουσιν ἀπὸ κακῶν, μῆκος δὲ βίου ὁδοὶ δικαιοσύνης. Ὁ δεχόμενος παιδείαν ἐν ἀγαθοῖς ἔσται, ὁ δὲ φυλάσσων ἐλέγχους σοφισθήσεται· ὃς φυλάσσει τὰς ἐαυτοῦ ὁδοὺς, τηρεῖ τὴν ἐαυτοῦ ψυχὴν· ἀγαπῶν δὲ ζωὴν αὐτοῦ, φείσεται στόματος αὐτοῦ.

18 Πρὸ συντριβῆς ἡγεῖται ὕβρις, πρὸ δὲ πτώματος κακοφροσύνη.

19 Κρείσσων πρᾶϋθυμος μετὰ ταπεινώσεως, ἢ ὃς διαιρεῖται σκῦλα μετὰ ὕβριστῶν.

20 Συνετὸς ἐν πράγμασιν εὐρετὴς ἀγαθῶν, πεποιθὼς δὲ ἐπὶ Θεῷ μακαριστός.

21 Τοὺς σοφοὺς καὶ συνετοὺς φαύλους καλοῦσιν, οἱ δὲ γλυκεῖς ἐν λόγῳ πλείονα ἀκούσονται.

22 Πηγὴ ζωῆς ἔννοια τοῖς κεκτημένοις, παιδεία δὲ ἀφρόνων κακὴ.

23 Καρδία σοφοῦ νοήσει τὰ ἀπὸ τοῦ ἰδίου στόματος, ἐπὶ δὲ χεῖλεσι φορέσει ἐπιγνωμοσύνην.

24 Κηρία μέλιτος λόγοι καλοί, γλύκασμα δὲ αὐτοῦ ἴασις ψυχῆς.

25 Εἰσὶν ὁδοὶ δοκοῦσαι εἶναι ὀρθαὶ ἀνδρὶ, τὰ μέντοι τελευταῖα αὐτῶν βλέπει εἰς πυθμένα ᾗδου.

26 Ἀνὴρ ἐν πόνοις πονεῖ ἑαυτῷ, καὶ ἐκβιάζεται τὴν ἀπώλειαν ἑαυτοῦ. Ὁ μέντοι σκολιὸς ἐπὶ τῷ ἑαυτοῦ στόματι φορεῖ τὴν ἀπώλειαν.

27 ἄνθρωπος ἄφρων ὀρύσσει ἑαυτῷ κακὰ, ἐπὶ δὲ τῶν ἑαυτοῦ χειλέων θησαυρίζει πῦρ.

28 Ἀνὴρ σκολιὸς διαπέμπεται κακὰ, καὶ λαμπτήρα δόλου πυρσεύσει κακοῖς, καὶ διαχωρίζει φίλους.

29 Ἀνὴρ παράνομος ἀποπειρᾶται φίλων, καὶ ἀπάγει αὐτοὺς ὁδοὺς οὐκ ἀγαθὰς.

30 Στηρίζων δὲ ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ διαλογίζεται διεστραμμένα, ὀρίζει δὲ τοῖς χεῖλεσιν αὐτοῦ πάντα τὰ κακά· οὗτος κάμινός ἐστι κακίας.

31 Στέφανος καυχήσεως γῆρας, ἐν δὲ ὁδοῖς δικαιοσύνης εὐρίσκεται.

32 Κρείσσων ἄνθρωπος μακρόθυμος ἰσχυροῦ, ὁ δὲ κρατῶν ὀργῆς κρείσσων καταλαμβανομένου πόλιν.

33 Εἰς κόλπους ἐπέρχεται πάντα τοῖς ἀδίκους, παρὰ δὲ Κυρίου πάντα τὰ δίκαια.

17

1 Κρείσσων ψωμὸς μεθ' ἡδονῆς ἐν εἰρήνῃ, ἢ οἶκος πολλῶν ἀγαθῶν καὶ ἀδίκων θυμάτων μετὰ μάχης.

2 Οἰκέτης νοήμων κρατήσει δεσποτῶν ἀφρόνων, ἐν δὲ ἀδελφοῖς διελεῖται μέρος.

3 Ὡσπερ δοκιμάζεται ἐν καμίνῳ ἄργυρος καὶ χρυσὸς, οὕτως ἐκλεκταὶ καρδίαι παρὰ Κυρίῳ.

4 Κακὸς ὑπακούει γλώσσης παρανόμων, δίκαιος δὲ οὐ προσέχει χεῖλεσι ψευδέσιν.

5 Ὁ καταγελῶν πτωχοῦ παροξύνει τὸν ποιήσαντα αὐτόν, ὁ δὲ ἐπιχαίρων ἀπολλυμένῳ οὐκ ἄθωωθήσεται, ὁ δὲ ἐπισπλαγχνιζόμενος ἐλεηθήσεται.

6 Στέφανος γερόντων τέκνα τέκνων, καύχημα δὲ τέκνων πατέρες αὐτῶν.

6a τοῦ πιστοῦ ὅλος ὁ κόσμος τῶν χρημάτων, τοῦ δὲ ἀπίστου οὐδὲ ὀβολός.

7 Οὐχ ἁρμόσει ἄφρονι χεῖλη πιστὰ, οὐδὲ δικαίῳ χεῖλη ψευδῆ.

8 Μισθὸς χαρίτων παιδεία τοῖς χρωμένοις, οὗ δ' ἂν ἐπιστρέψη εὐοδωθήσεται.

9 Ὃς κρύπτει ἀδικήματα, ζητεῖ φιλίαν· ὃς δὲ μισεῖ κρύπτειν, διίστησι φίλους καὶ οἰκείους.

10 Συντρίβει ἀπειλὴ καρδίαν φρονίμου, ἄφρων δὲ μαστιγωθείς οὐκ αἰσθάνεται.

11 Ἀντιλογίας ἐγείρει πᾶς κακὸς, ὁ δὲ Κύριος ἄγγελον ἀνελεήμονα ἐκπέμψει αὐτῷ.

12 Ἐμπεσεῖται μέριμνα ἀνδρὶ νοήμονι, οἱ δὲ ἄφρονες διαλογιοῦνται κακὰ.

13 Ὃς ἀποδίδωσι κακὰ ἀντὶ ἀγαθῶν, οὐ κινηθήσεται κακὰ ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ.

14 Ἐξουσίαν δίδωσι λόγοις ἀρχὴ δικαιοσύνης, προηγεῖται δὲ τῆς ἐνδεΐας στάσις καὶ μάχη.

15 Ὃς δίκαιον κρίνει τὸν ἄδικον, ἄδικον δὲ τὸν δίκαιον, ἀκάθαρτος καὶ βδελυκτὸς παρὰ Θεῷ.

16 Ἵνατί ὑπῆρξε χρήματα ἄφρονι; κτήσασθαι γὰρ σοφίαν ἀκάρδιος οὐ δυνήσεται·

16a ὃς ὑψηλὸν ποιεῖ τὸν ἑαυτοῦ οἶκον, ζητεῖ συντριβήν· ὁ δὲ σκολιάζων τοῦ μαθεῖν, ἐμπεσεῖται εἰς κακά.

17 Εἰς πάντα καιρὸν φίλος ὑπαρχέτω σοι, ἀδελφοὶ δὲ ἐν ἀνάγκαις χρήσιμοι ἔστωσαν, τούτου γὰρ χάριν γεννῶνται.

18 Ἀνὴρ ἄφρων ἐπικροτεῖ καὶ ἐπιχαίρει ἑαυτῷ, ὥς καὶ ὁ ἐγγυώμενος ἐγγύη τῶν ἑαυτοῦ φίλων.

19 Φιλαμαρτημῶν χαίρει μάχαις,

20 ὁ δὲ σκληροκάρδιος οὐ συναντᾷ ἀγαθοῖς· ἀνὴρ εὐμετάβολος γλώσση ἐμπεσεῖται εἰς κακά,

21 καρδία δὲ ἄφρονος ὁδύνη τῷ κεκτημένῳ αὐτήν· οὐκ εὐφραίνεται πατὴρ ἐφ' υἱῷ ἀπαιδεύτῳ, υἱὸς δὲ φρόνιμος εὐφραίνει μητέρα αὐτοῦ.

22 Καρδία εὐφραινομένη εὐεκτεῖν ποιεῖ, ἀνδρὸς δὲ λυπηροῦ ξηραίνεται τὰ ὀστά.

23 Λαμβάνοντος δῶρα ἀδίκως ἐν κόλποις οὐ κατευοδοῦνται ὁδοί, ἀσεβῆς δὲ ἐκκλίνει ὁδοὺς δικαιοσύνης.

24 Πρόσωπον συνετὸν ἀνδρὸς σοφοῦ, οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ τοῦ ἄφρονος ἐπ' ἄκρα γῆς.

25 Ὅργη πατρὶ υἱὸς ἄφρων, καὶ ὁδύνη τῇ τεκούσῃ αὐτόν.

26 Ζημιοῦν ἄνδρα δίκαιον οὐ καλὸν, οὐδὲ ὅσιον ἐπιβουλεύειν δυνάσταις δικαίοις.

27 Ὃς φείδεται ῥῆμα προέσθαι σκληρὸν, ἐπιγνώμων· μακρόθυμος δὲ ἀνὴρ φρόνιμος.

28 Ἀνοήτῳ ἐπερωτήσαντι σοφίαν σοφία λογισθήσεται, ἐνεδὸν δέ τις ἐαυτὸν ποιήσας, δόξει φρόνιμος εἶναι.

18

1 Προφάσεις ζητεῖ ἀνὴρ βουλόμενος χωρίζεσθαι ἀπὸ φίλων, ἐν παντὶ δὲ καιρῷ ἐπονείδιστος ἔσται.

2 Οὐ χρειαν ἔχει σοφίας ἐνδεῆς φρενῶν, μᾶλλον γὰρ ἄγεται ἀφροσύνη.

3 Ὅταν ἔλθῃ ἀσεβὴς εἰς βάθος κακῶν, καταφρονεῖ, ἐπέρχεται δὲ αὐτῷ ἀτιμία καὶ ὄνειδος.

4 Ὑδωρ βαθὺ λόγος ἐν καρδίᾳ ἀνδρὸς, ποταμὸς δὲ ἀναπηδύει καὶ πηγὴ ζωῆς.

5 Θαυμάσαι πρόσωπον ἀσεβοῦς οὐ καλὸν, οὐδὲ ὅσιον ἐκκλίνειν τὸ δίκαιον ἐν κρίσει.

6 Χεῖλη ἄφρονος ἄγουσιν αὐτὸν εἰς κακὰ, τὸ δὲ στόμα αὐτοῦ τὸ θρασὺ θάνατον ἐπικαλεῖται.

7 Στόμα ἄφρονος συντριβὴ αὐτῷ, τὰ δὲ χεῖλη αὐτοῦ παγὶς τῇ ψυχῇ αὐτοῦ.

8 Ὀκνηροὺς καταβάλλει φόβος, ψυχὰι δὲ ἀνδρογύνων πεινᾶσουσιν.

9 Ὁ μὴ ἰώμενος αὐτὸν ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, ἀδελφός ἐστι τοῦ λυμαινομένου ἐαυτόν.

10 Ἐκ μεγαλωσύνης ἰσχύος ὄνομα Κυρίου, αὐτῷ δὲ προσδραμόντες δίκαιοι ὑψοῦνται.

11 Ὑπαρξὶς πλουσίου ἀνδρὸς πόλις ὄχυρά, ἡ δὲ δόξα αὐτῆς μέγα ἐπισκιάζει.

12 Πρὸ συντριβῆς ὑψοῦται καρδία ἀνδρὸς, καὶ πρὸ δόξης ταπεινοῦνται.

13 Ὃς ἀποκρίνεται λόγον πρὶν ἀκοῦσαι, ἀφροσύνη αὐτῷ ἐστὶ καὶ ὄνειδος.

14 Θυμὸν ἀνδρὸς πράττει θεράπων φρόνιμος, ὀλιγόψυχον δὲ ἄνδρα τίς ὑποίσει;

15 Καρδία φρονίμου κτᾶται αἴσθησιν, ὧτα δὲ σοφῶν ζητεῖ ἔννοιαν.

16 Δόμα ἀνθρώπου ἐμπλατύνει αὐτόν, καὶ παρὰ δυνάσταις καθιζάνει αὐτόν.

17 Δίκαιος ἑαυτοῦ κατήγορος ἐν πρωτολογίᾳ, ὡς δ' ἂν ἐπιβάλη ὁ ἀντίδικος ἐλέγχεται.

18 Ἀντιλογίας παύει σιγηρὸς, ἐν δὲ δυναστείαις ὀρίζει.

19 Ἀδελφὸς ὑπὸ ἀδελφοῦ βοηθούμενος, ὡς πόλις ὀχυρὰ καὶ ὑψηλὴ, ἰσχύει δὲ ὥσπερ τεθεμελιωμένον βασίλειον.

20 Ἀπὸ καρπῶν στόματος ἀνὴρ πίμπλησι κοιλίαν αὐτοῦ, ἀπὸ δὲ καρπῶν χειλέων αὐτοῦ ἐμπλησθήσεται.

21 Θάνατος καὶ ζωὴ ἐν χειρὶ γλώσσης, οἱ δὲ κρατοῦντες αὐτῆς ἔδονται τοὺς καρποὺς αὐτῆς.

22 Ὃς εὔρε γυναῖκα ἀγαθὴν, εὔρε χάριτας, ἔλαβε δὲ παρὰ Θεοῦ ἰλαρότητα·

22a ὃς ἐκβάλλει γυναῖκα ἀγαθὴν, ἐκβάλλει τὰ ἀγαθὰ, ὁ δὲ κατέχων μοιχαλίδα, ἄφρων καὶ ἀσεβής.

19

³ Ἀφροσύνη ἀνδρὸς λυμαίνεται τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ, τὸν δὲ Θεὸν αἰτιᾶται τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ.

⁴ Πλοῦτος προστίθησι φίλους πολλοὺς, ὁ δὲ πτωχὸς καὶ ἀπὸ τοῦ ὑπάρχοντος φίλου λείπεται.

⁵ Μάρτυς ψευδῆς οὐκ ἀτιμώρητος ἔσται, ὁ δὲ ἐγκαλῶν ἀδίκως οὐ διαφεύξεται.

⁶ Πολλοὶ θεραπεύουσι πρόσωπα βασιλέων, πᾶς δὲ ὁ κακὸς γίνεται ὄνειδος ἀνδρί.

⁷ Πᾶς ὃς ἀδελφὸν πτωχὸν μισεῖ, καὶ φιλίας μακρὰν ἔσται· ἔννοια ἀγαθὴ τοῖς εἰδόσιν αὐτὴν ἐγγιεῖ, ἀνὴρ δὲ φρόνιμος εὐρήσει αὐτήν· ὁ πολλὰ κακοποιῶν τελεσιουργεῖ κακίαν, ὃς δὲ ἐρεθίζει λόγους, οὐ σωθήσεται.

⁸ Ὁ κτώμενος φρόνησιν ἀγαπᾷ ἑαυτόν, ὃς δὲ φυλάσσει φρόνησιν, εὐρήσει ἀγαθά.

⁹ Μάρτυς ψευδῆς οὐκ ἀτιμώρητος ἔσται, ὃς δ' ἂν ἐκκαύσῃ κακίαν, ἀπολεῖται ὑπ' αὐτῆς.

¹⁰ Οὐ συμφέρει ἄφρονι τρυφὴ, καὶ ἐὰν οἰκέτης ἄρξηται μεθ' ὕβρεως δυναστεύειν.

¹¹ Ἐλεήμων ἀνὴρ μακροθυμεῖ, τὸ δὲ καύχημα αὐτοῦ ἐπέρχεται παρανόμοις.

¹² Βασιλέως ἀπειλὴ ὁμοία βρυγμῷ λέοντος· ὥσπερ δὲ δρόσος ἐπὶ χόρτῳ, οὕτως τὸ ἱλαρὸν αὐτοῦ.

¹³ Αἰσχύνῃ πατρὶ υἱὸς ἄφρων, οὐχ ἀγναὶ εὐχαὶ ἀπὸ μισθώματος ἐταίρας.

¹⁴ Οἶκον καὶ ὑπαρξιν μερίζουσι πατέρες παισὶ, παρὰ δὲ Κυρίου ἀρμόζεται γυνὴ ἀνδρί.

¹⁵ Δειλία κατέχει ἀνδρόγυνον, ψυχὴ δὲ ἀεργοῦ πεινάσει.

¹⁶ Ὃς φυλάσσει ἐντολὴν, τηρεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν· ὁ δὲ καταφρονῶν τῶν ἑαυτοῦ ὁδῶν, ἀπολεῖται.

¹⁷ Δανεῖζει Θεῷ ὁ ἐλεῶν πτωχόν, κατὰ δὲ τὸ δόμα αὐτοῦ ἀνταποδώσει αὐτῷ.

¹⁸ Παίδευε υἱόν σου, οὕτως γὰρ ἔσται εὐελπὶς, εἰς δὲ ὕβριν μὴ ἐπαίρου τῇ ψυχῇ σου.

¹⁹ Κακόφρων ἀνὴρ πολλὰ ζημιωθήσεται· ἐὰν δὲ λοιμεύηται, καὶ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ προσθήσει.

²⁰ Ἄκουε, υἱέ, παιδεῖαν πατρός σου, ἵνα σοφὸς γένη ἐπ' ἐσχάτων σου.

²¹ Πολλοὶ λογισμοὶ ἐν καρδίᾳ ἀνδρός, ἡ δὲ βουλὴ τοῦ Κυρίου εἰς τὸν αἰῶνα μένει.

²² Καρπὸς ἀνδρὶ ἐλεημοσύνη, κρείσσων δὲ πτωχὸς δίκαιος ἢ πλούσιος ψευδής.

²³ Φόβος Κυρίου εἰς ζωὴν ἀνδρὶ· ὁ δὲ ἄφοβος ἀύλισθήσεται ἐν τόποις οὓς οὐκ ἐπισκοπεῖται γυνώσις.

²⁴ Ὁ ἐγκρύπτων εἰς τὸν κόλπον αὐτοῦ χεῖρας ἀδίκως, οὐδὲ τῷ στόματι οὐ μὴ προσενείκη αὐτάς.

²⁵ Λοιμοῦ μαστιγουμένου, ἄφρων πανουργότερος γίνεται· ἐὰν δὲ ἐλέγχῃς ἄνδρα φρόνιμον, νοήσει αἴσθησιν.

²⁶ Ὁ ἀτιμάζων πατέρα καὶ ἀπωθούμενος μητέρα αὐτοῦ, καταισχυνθήσεται καὶ ἐπονείδιστος ἔσται.

²⁷ Υἱὸς ἀπολειπόμενος φυλάξαι παιδεῖαν πατρός, μελετήσῃ ῥήσεις κακάς.

²⁸ Ὁ ἐγγνώμενος παῖδα ἄφρονα, καθυβρίσει δικαίωμα· στόμα δὲ ἀσεβῶν καταπίεται

κρίσεις.

²⁹ Ἐτοιμάζονται ἀκολάστοις μάστιγες, καὶ τιμωρίαι ὁμοίως ἄφροσιν.

20

¹ Ἀκολάστον οἶνος, καὶ ὕβριστικὸν μέθη, πᾶς δὲ ἄφρων τοιούτοις συμπλέκεται.

² Οὐ διαφέρει ἀπειλὴ βασιλέως θυμοῦ λέοντος, ὁ δὲ παροξύνων αὐτὸν ἀμαρτάνει εἰς τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν.

³ Δόξα ἀνδρὶ ἀποστρέφεσθαι λοιδορίας, πᾶς δὲ ἄφρων τοιούτοις συμπλέκεται.

⁴ Ὀνειδιζόμενος ὀκνηρὸς οὐκ αἰσχύνεται, ὡσαύτως καὶ ὁ δανειζόμενος σῖτον ἐν ἀμητῷ.

⁵ Ὑδωρ βαθὺ βουλὴ ἐν καρδίᾳ ἀνδρός, ἀνὴρ δὲ φρόνιμος ἐξαντλήσει αὐτήν.

⁶ Μέγα ἄνθρωπος, καὶ τίμιον ἀνὴρ ἐλεήμων, ἀνδρα δὲ πιστὸν ἔργον εὐρεῖν.

⁷ Ὃς ἀναστρέφεται ἄμωμος ἐν δικαιοσύνῃ, μακαρίους τοὺς παῖδας αὐτοῦ καταλείψει.

⁸ Ὅταν βασιλεὺς δίκαιος καθίσῃ ἐπὶ θρόνου, οὐκ ἐναντιοῦται ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ πᾶν πονηρόν.

⁹ Τίς καυχήσεται ἀγνὴν ἔχειν τὴν καρδίαν; ἢ τίς παρρησιάσεται καθαρὸς εἶναι ἀπὸ ἁμαρτιῶν;

^{9a} Κακολογοῦντος πατέρα ἢ μητέρα σβεσθήσεται λαμπτήρ, αἱ δὲ κόραι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ὄψονται σκότος.

^{9b} Μερὶς ἐπισπουδαζομένη ἐν πρώτοις, ἐν τοῖς τελευταίοις οὐκ εὐλογηθήσεται.

^{9c} Μὴ εἴπῃς, τίσομαι τὸν ἐχθρὸν, ἀλλ' ὑπόμεινον τὸν Κύριον, ἵνα σοι βοηθήσῃ.

¹⁰ Στάθμιον μέγα καὶ μικρὸν, καὶ μέτρα δισσά, ἀκάθαρτα ἐνώπιον Κυρίου καὶ ἀμφοτέρα, καὶ ὁ ποιῶν αὐτά.

¹¹ Ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτοῦ συμποδισθήσεται νεανίσκος μετὰ ὀσίου, καὶ εὐθεῖα ἡ ὁδὸς αὐτοῦ.

¹² Οὓς ἀκούει, καὶ ὀφθαλμοὶ ὁρᾷ, Κυρίου ἔργα καὶ ἀμφοτέρα.

¹³ Μὴ ἀγάπα καταλαλεῖν, ἵνα μὴ ἐξαρθῇ· διάνοιξον τοὺς ὀφθαλμούς σου, καὶ ἐμπλήσῃτι ἄρτων.

²³ Βδέλυγμα Κυρίῳ δισσὸν στάθμιον, καὶ ζυγὸς δόλιος οὐ καλὸν ἐνώπιον αὐτοῦ.

²⁴ Παρὰ Κυρίου εὐθύνεται τὰ διαβήματα ἀνδρὶ, θνητὸς δὲ πῶς ἂν νοήσῃ τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ;

²⁵ Παγὶς ἀνδρὶ ταχύ τι τῶν ἰδίων ἀγιάσαι, μετὰ γὰρ τὸ εὗξασθαι μετανοεῖν γίνεται.

²⁶ Λικμήτωρ ἀσεβῶν βασιλεὺς σοφός, καὶ ἐπιβαλεῖ αὐτοῖς τροχόν.

²⁷ Φῶς Κυρίου πνοὴ ἀνθρώπων, ὃς ἐρευνᾷ ταμιεῖα κοιλίας.

²⁸ Ἐλεημοσύνη καὶ ἀλήθεια φυλακὴ βασιλεῖ, καὶ περικυκλώσουσιν ἐν δικαιοσύνῃ τὸν θρόνον αὐτοῦ.

²⁹ Κόσμος νεανίας σοφία, δόξα δὲ πρεσβυτέρων πολιαί.

³⁰ Ὑπόπια καὶ συντρίμματα συναντᾷ κακοῖς, πληγαὶ δὲ εἰς ταμιεῖα κοιλίας.

21

¹ Ὡσπερ ὀρμὴ ὕδατος, οὕτως καρδία βασιλέως ἐν χειρὶ Θεοῦ, οὗ ἂν θέλων νεῦσαι ἐκεῖ ἔκλινεν αὐτήν.

² Πᾶς ἀνὴρ φαίνεται ἑαυτῷ δίκαιος, κατευθύνει δὲ καρδίας Κύριος.

³ Ποιεῖν δίκαια καὶ ἀληθεύειν, ἀρεστὰ παρὰ Θεῷ μᾶλλον ἢ θυσιῶν αἶμα.

⁴ Μεγαλόφρων ἐν ὕβρει θρασυκάρδιος, λαμπτήρ δὲ ἀσεβῶν ἀμαρτία.

⁶ Ὁ ἐνεργῶν θησαυρίσματα γλώσση ψευδεῖ, μάταια διώκει ἐπὶ παγίδας θανάτου.

⁷ Ὁλεθρος ἀσεβέσιν ἐπιξενωθήσεται, οὐ γὰρ βούλονται πράσσειν τὰ δίκαια.

⁸ Πρὸς τοὺς σκολιοὺς σκολιάς ὁδοὺς ἀποστέλλει ὁ Θεὸς, ἀγνὰ γὰρ καὶ ὀρθὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ.

⁹ Κρεῖσσον οἰκεῖν ἐπὶ γωνίας ὑπαίθρου, ἢ ἐν κεκονιαμένοις μετὰ ἀδικίας καὶ ἐν οἴκῳ κοινῷ.

¹⁰ Ψυχὴ ἀσεβοῦς οὐκ ἐλεηθήσεται ὑπ' οὐδενὸς τῶν ἀνθρώπων.

¹¹ Ζημιουμένου ἀκολάστου πανουργότερος γίνεται ὁ ἄκακος, συνιῶν δὲ σοφὸς δέξεται γνῶσιν.

¹² Συνιεῖ δίκαιος καρδίας ἀσεβῶν, καὶ φαυλίζει ἀσεβεῖς ἐν κακοῖς.

¹³ Ὃς φράσσει τὰ ὦτα αὐτοῦ τοῦ μὴ ἐπακοῦσαι ἀσθενοῦς, καὶ αὐτὸς ἐπικαλέσεται καὶ οὐκ ἔσται ὁ εἰσακούων.

¹⁴ Δόσις λάθριος ἀνατρέπει ὀργάς, δώρων δὲ ὁ φειδόμενος θυμὸν ἐγείρει ἰσχυρόν.

15 Εὐφροσύνη δικαίων ποιεῖν κρίμα, ὅσιος δὲ ἀκάθαρτος παρὰ κακούργοις.

16 Ἄνὴρ πλανώμενος ἐξ ὁδοῦ δικαιοσύνης, ἐν συναγωγῇ γιγάντων ἀναπαύσεται.

17 Ἄνὴρ ἐνδεὴς ἀγαπᾷ εὐφροσύνην, φιλῶν οἶνον καὶ ἔλαιον εἰς πλοῦτον·

18 Περικάθαρμα δὲ δικαίου ἄνομος.

19 Κρεῖσσον οἰκεῖν ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἢ μετὰ γυναικὸς μαχίμου καὶ γλωσσώδους καὶ καὶ ὀργίλου.

20 Θησαυρὸς ἐπιθυμητὸς ἀναπαύσεται ἐπὶ στόματος σοφοῦ, ἄφρονες δὲ ἄνδρες καταπίονται αὐτόν.

21 Ὁδὸς δικαιοσύνης καὶ ἐλεημοσύνης εὐρήσει ζωὴν καὶ δόξαν.

22 Πόλεις ὀχυρὰς ἐπέβη σοφὸς, καὶ καθεῖλε τὸ ὀχύρωμα ἐφ' ᾧ ἐπεποίθεισαν οἱ ἄσεβεῖς.

23 Ὃς φυλάσσει τὸ στόμα αὐτοῦ καὶ τὴν γλῶσσαν, διατηρεῖ ἐκ θλίψεως τὴν ψυχὴν αὐτοῦ.

24 Θρασὺς καὶ αὐθάδης καὶ ἀλαζὼν λοιμὸς καλεῖται, ὃς δὲ μνησικακεῖ παράνομος.

25 Ἐπιθυμίαι ὀκνηρὸν ἀποκτείνουσιν, οὐ γὰρ προαιροῦνται αἱ χεῖρες αὐτοῦ ποιεῖν τι.

26 Ἀσεβὴς ἐπιθυμεῖ ὅλην τὴν ἡμέραν ἐπιθυμίας κακᾶς, ὁ δὲ δίκαιος ἐλεᾷ καὶ οἰκτεῖρει ἀφειδῶς.

27 Θυσίαι ἀσεβῶν βδέλυγμα Κυρίῳ, καὶ γὰρ παρανόμως προσφέρουσιν αὐτάς.

28 Μάρτυς ψευδὴς ἀπολεῖται, ἄνὴρ δὲ ὑπήκοος φυλασσόμενος λαλήσει.

29 Ἀσεβῆς ἀνὴρ ἀναιδῶς ὑφίσταται
προσώπῳ, ὁ δὲ εὐθὺς αὐτὸς συνιεῖ τὰς ὁδοὺς
αὐτοῦ.

30 Οὐκ ἔστι σοφία, οὐκ ἔστιν ἀνδρεία, οὐκ
ἔστι βουλή πρὸς τὸν ἀσεβῆ.

31 Ἵππος ἐτοιμάζεται εἰς ἡμέραν πολέμου,
παρὰ δὲ Κυρίου ἡ βοήθεια.

22

1 Αἰρετώτερον ὄνομα καλὸν ἢ πλοῦτος
πολύς, ὑπὲρ δὲ ἀργύριον καὶ χρυσίον χάρις
ἀγαθή.

2 Πλούσιος καὶ πτωχὸς συνήντησαν
ἀλλήλοις, ἀμφοτέρους δὲ ὁ κύριος ἐποίησε.

3 Πανοῦργος ἰδὼν πονηρὸν τιμωρούμενον
κραταιῶς αὐτὸς παιδεύεται, οἱ δὲ ἄφρονες
παρελθόντες ἐζημιώθησαν.

4 Γενεὰ σοφίας φόβος Κυρίου, καὶ πλοῦτος,
καὶ δόξα, καὶ ζωή.

5 Τρίβολοι καὶ παγίδες ἐν ὁδοῖς σκολιαῖς,
ὁ δὲ φυλάσσω τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ἀφέξεται
αὐτῶν.

7 Πλούσιοι πτωχῶν ἄρξουσιν, καὶ οἰκέται
ἰδίοις δεσπόταις δανειοῦσιν.

8 Ὁ σπεῖρων φαῦλα θερίσει κακὰ, πληγὴν δὲ
ἔργων αὐτοῦ συντελέσει.

8a ἄνδρα ἱλαρὸν καὶ δότην εὐλογεῖ ὁ Θεὸς,
ματαιότητα δὲ ἔργων αὐτοῦ συντελέσει.

9 Ὁ ἐλεῶν πτωχὸν αὐτὸς διατραφήσεται,
τῶν γὰρ ἑαυτοῦ ἄρτων ἔδωκε τῷ πτωχῷ.

^{9a} νίκην καὶ τιμὴν περιποιεῖται ὁ δῶρα δούς, τὴν μέντοι ψυχὴν ἀφαιρεῖται τῶν κεκτημένων.

¹⁰ Ἐκβαλε ἐκ συνεδρίου λοιμὸν, καὶ συνεξελεύσεται αὐτῷ νεῖκος, ὅταν γὰρ καθίση ἐν συνεδρίῳ πάντας ἀτιμάζει.

¹¹ Ἀγαπᾷ Κύριος ὀσίας καρδίας, δεκτοὶ δὲ αὐτῷ πάντες ἄμωμοι· χεῖλεσι ποιμαίνει βασιλεύς.

¹² Οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ Κυρίου διατηροῦσιν αἴσθησιν, φαυλίζει δὲ λόγους παράνομος.

¹³ Προφασίζεται, καὶ λέγει ὁ κνηρὸς, λέων ἐν ταῖς ὁδοῖς, ἐν δὲ ταῖς πλατείαις φονευταί.

¹⁴ Βόθρος βαθὺς στόμα παρανόμου, ὁ δὲ μισηθεὶς ὑπὸ Κυρίου ἐμπεσεῖται εἰς αὐτόν.

^{14a} εἰσὶν ὁδοὶ κακαὶ ἐνώπιον ἀνδρὸς, καὶ οὐκ ἀγαπᾷ τοῦ ἀποστρέψαι ἀπ' αὐτῶν, ἀποστρέφειν δὲ δεῖ ἀπὸ ὁδοῦ σκολιᾶς καὶ κακῆς.

¹⁵ Ἄνοια ἐξῆπται καρδίας νέου, ῥάβδος δὲ καὶ παιδεία μακρὰν ἀπ' αὐτοῦ.

¹⁶ Ὁ συκοφαντῶν πένητα, πολλὰ ποιεῖ τὰ ἑαυτοῦ, δίδωσι δὲ πλουσίῳ ἐπ' ἐλάσσονι.

¹⁷ Λόγοις σοφῶν παράβαλλε σὸν οὖς, καὶ ἄκουε ἐμὸν λόγον, τὴν δὲ σὴν καρδίαν ἐπίστησον, ἵνα γνῶς ὅτι καλοὶ εἰσι·

¹⁸ καὶ ἐὰν ἐμβάλῃς αὐτοὺς εἰς τὴν καρδίαν σου, εὐφρανοῦσί σε ἅμα ἐπὶ σοῖς χεῖλεσιν·

¹⁹ Ἵνα σου γένηται ἐπὶ Κύριον ἡ ἐλπίς, καὶ γνωρίσῃ σοι τὴν ὁδόν σου.

20 Καὶ σὺ δὲ ἀπόγραψαι αὐτὰ σεαυτῷ τρισσῶς, εἰς βουλήν καὶ γνῶσιν ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς καρδίας σου.

21 Διδάσκω οὖν σε ἀληθῆ λόγον, καὶ γνῶσιν ἀγαθὴν ὑπακούειν, τοῦ ἀποκρίνεσθαί σε λόγους ἀληθείας τοῖς προβαλλομένοις σοι.

22 Μὴ ἀποβιάζου πένητα, πτωχὸς γὰρ ἐστὶ, καὶ μὴ ἀτιμάσης ἀσθενῆ ἐν πύλαις.

23 Ὁ γὰρ Κύριος κρινεῖ αὐτοῦ τὴν κρίσιν, καὶ ῥύσῃ σὴν ἄσυλον ψυχὴν.

24 Μὴ ἴσθι ἐταῖρος ἀνδρὶ θυμῶδει, φίλῳ δὲ ὀργίλῳ μὴ συναυλίζου.

25 μήποτε μάθῃς τῶν ὁδῶν αὐτοῦ, καὶ λάβῃς βρόχους τῆ σῆς ψυχῆς.

26 Μὴ δίδου σεαυτὸν εἰς ἐγγύην αἰσχυρόμενος πρόσωπον.

27 Ἐὰν γὰρ μὴ ἔχῃ πόθεν ἀποτίσης, λήψονται τὸ στρῶμα τὸ ὑπὸ τὰς πλευράς σου.

28 Μὴ μέταιρε ὅρια αἰώνια, ἃ ἔθεντο οἱ πατέρες σου.

29 Ὁρατικὸν ἄνδρα καὶ ὀξὺν ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ βασιλεῦσι δεῖ παρεστάναι, καὶ μὴ παρεστάναι ἀνδράσι νωθοῖς.

23

1 Ἐὰν καθίσῃς δειπνεῖν ἐπὶ τραπέζης δυνάστου, νοητῶς νόει τὰ παρατιθέμενά σοι.

2 Καὶ ἐπίβαλλε τὴν χεῖρά σου, εἰδὼς ὅτι τοιαῦτά σε δεῖ παρασκευάσαι· εἰ δὲ ἀπληστότερος εἶ,

³ μὴ ἐπιθύμει τῶν ἐδεσμάτων αὐτοῦ, ταῦτα γὰρ ἔχεται ζωῆς ψευδοῦς.

⁴ Μὴ παρεκτείνου πένης ὧν πλουσίῳ, τῇ δὲ σῇ ἐννοίᾳ ἀπόσχου.

⁵ Ἐὰν ἐπιστήσης τὸ σὸν ὄμμα πρὸς αὐτὸν, οὐδαμοῦ φανεῖται· κατεσκευάσται γὰρ αὐτῷ πτέρυγες ὥσπερ ἀετοῦ, καὶ ὑποστρέφει εἰς τὸν οἶκον τοῦ προεστηκότος αὐτοῦ.

⁶ Μὴ συνδείπνει ἀνδρὶ βασκάνῳ, μὴδὲ ἐπιθύμει τῶν βρωμάτων αὐτοῦ,

⁷ ὃν τρόπον γὰρ εἴ τις καταπίοι τρίχα, οὕτως ἐσθίει καὶ πίνει· μὴδὲ πρὸς σὲ εἰσαγάγῃς αὐτὸν, καὶ φάγῃς τὸν ψωμόν σου μετ' αὐτοῦ,

⁸ ἐξεμέσει γὰρ αὐτὸν, καὶ λυμανεῖται τοὺς λόγους σου τοὺς καλοὺς.

⁹ Εἰς ὧτα ἄφρονος μὴδὲν λέγε, μήποτε μυκτηρίσῃ τοὺς συνετοὺς λόγους σου.

¹⁰ Μὴ μεταθῇς ὅρια αἰώνια, εἰς δὲ κτῆμα ὀρφανῶν μὴ εἰσέλθῃς·

¹¹ Ὁ γὰρ λυτρούμενος αὐτοὺς Κύριος, κραταιὸς ἐστὶ, καὶ κρινεῖ τὴν κρίσιν αὐτῶν μετὰ σοῦ.

¹² Δὸς εἰς παιδείαν τὴν καρδίαν σου, τὰ δὲ ὧτά σου ἐτοίμασον λόγοις αἰσθήσεως.

¹³ Μὴ ἀπόσχη νήπιον παιδεύειν, ὅτι ἐὰν πατάξῃς αὐτὸν ῥάβδῳ, οὐ μὴ ἀποθάνῃ.

¹⁴ Σὺ μὲν γὰρ πατάξεις αὐτὸν ῥάβδῳ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ἐκ θανάτου ῥύσῃ.

¹⁵ Υἱὲ, ἐὰν σοφὴ γένηταί σου ἡ καρδία, εὐφρανεῖς καὶ τὴν ἐμὴν καρδίαν,

16 καὶ ἐνδιατρίψει λόγοις τὰ σὰ χεῖλη πρὸς τὰ ἐμὰ χεῖλη ἐὰν ὀρθὰ ᾧσι.

17 Μὴ ζηλούτω ἡ καρδία σου ἁμαρτωλοὺς, ἀλλὰ ἐν φόβῳ Κυρίου ἴσθι ὅλην τὴν ἡμέραν.

18 Ἐὰν γὰρ τηρήσης αὐτὰ, ἔσται σοι ἔκγονα, ἡ δὲ ἐλπίς σου οὐκ ἀποστήσεται.

19 Ἄκουε υἱέ, καὶ σοφὸς γίνου, καὶ κατεύθυνε ἐννοίας σῆς καρδίας.

20 Μὴ ἴσθι οἰνοπότης, μηδὲ ἐκτείνου συμβολαῖς, κρεῶν τε ἀγορασμοῖς.

21 Πᾶς γὰρ μέθυσος καὶ πορνοκόπος πτωχεύσει, καὶ ἐνδύσεται διερῥηγμένα καὶ ῥακώδη πᾶς ὑπνώδης.

22 Ἄκουε, υἱέ, πατὴρ τοῦ γεννήσαντός σε, καὶ μὴ καταφρόνει ὅτι γεγήρακέ σου ἡ μήτηρ.

24 Καλῶς ἐκτρέφει πατὴρ δίκαιος, ἐπὶ δὲ υἱῷ σοφῷ εὐφραίνεται ἡ ψυχὴ αὐτοῦ.

25 Εὐφραινέσθω ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ ἐπὶ σοὶ, καὶ χαιρέτω ἡ τεκοῦσά σε.

26 Δός μοι υἱέ σὴν καρδίαν, οἱ δὲ σοὶ ὀφθαλμοὶ ἐμὰς ὁδοὺς τηρεῖτως.

27 Πίθος γὰρ τετρημένος ἐστὶν ἀλλότριος οἶκος, καὶ φρέαρ στενὸν ἀλλότριον.

28 Οὗτος γὰρ συντόμως ἀπολεῖται, καὶ πᾶς παράνομος ἀναλωθήσεται.

29 Τίνι οὐαί; τίνι θόρυβος; τίνι κρίσεις; τίνι δὲ ἀηδία καὶ λéschai; τίνι συντρίμματα διακενῆς; τίνος πελιδνοὶ οἱ ὀφθαλμοί;

30 Οὐ τῶν ἐγχρονονιζόντων ἐν οἶνοις; οὐ τῶν ἰχνευόντων ποῦ πότοι γίνονται; μὴ μεθύσκεσθε ἐν οἶνοις, ἀλλὰ ὁμιλεῖτε

ἄνθρωποις δικαίοις καὶ ὁμιλεῖτε ἐν περιπάτοις.

³¹ Ἐὰν γὰρ εἰς τὰς φιάλας καὶ τὰ ποτήρια δῶς τοὺς ὀφθαλμούς σου, ὕστερον περιπατήσεις γυμνότερος ὑπέρου.

³² Τὸ δὲ ἔσχατον ὥσπερ ὑπὸ ὄφεως πεπληγὼς ἐκτείνεται, καὶ ὥσπερ ὑπὸ κεράστου διαχεῖται αὐτῷ ὁ ἰός.

³³ Οἱ ὀφθαλμοί σου ὅταν ἴδωσιν ἄλλοτρίαν, τὸ στόμα σου τότε λαλήσει σκολιά.

³⁴ Καὶ κατακείσῃ ὥσπερ ἐν καρδίᾳ θαλάσσης, καὶ ὥσπερ κυβερνήτης ἐν πολλῷ κλύδωνι.

³⁵ Ἐρεῖς δὲ, τύπτουσί με καὶ οὐκ ἐπόνεσα, καὶ ἐνέπαιζάν μοι, ἐγὼ δὲ οὐκ ἤδειν· πότε ὀρθρος ἔσται, ἵνα ἐλθὼν ζητήσω μεθ' ὧν συνελεύσομαι;

24

¹ Υἱέ, μὴ ζηλώσης κακοὺς ἄνδρας, μηδὲ ἐπιθυμήσης εἶναι μετ' αὐτῶν.

² Ψευδῇ γὰρ μελετᾷ ἡ καρδία αὐτῶν, καὶ πόνους τὰ χεῖλη αὐτῶν λαλεῖ.

³ Μετὰ σοφίας οἰκοδομεῖται οἶκος, καὶ μετὰ συνέσεως ἀνορθοῦται.

⁴ Μετὰ αἰσθήσεως ἐμπίμπλονται ταμιεῖα ἐκ παντὸς πλούτου τιμίου καὶ καλοῦ.

⁵ Κρείσσων σοφὸς ἰσχυροῦ, καὶ ἀνὴρ φρόνησιν ἔχων γεωργίου μεγάλου.

⁶ Μετὰ κυβερνήσεως γίνεται πόλεμος, βοήθεια δὲ μετὰ καρδίας βουλευτικῆς.

⁷ Σοφία καὶ ἔννοια ἀγαθὴ ἐν πύλαις σοφῶν·
σοφοὶ οὐκ ἐκκλίνουσιν ἐκ στόματος Κυρίου,

⁸ ἀλλὰ λογίζονται ἐν συνεδρίοις·
ἀπαιδεύτοις συναντᾷ θάνατος,

⁹ ἀποθνήσκει δὲ ἄφρων ἐν ἀμαρτίαις·
ἀκαθαρσία δὲ ἀνδρὶ λοιμῶ,

¹⁰ ἐμολυνθήσεται ἐν ἡμέρᾳ κακῇ, καὶ ἐν
ἡμέρᾳ θλίψεως ἕως ἂν ἐκλίπη.

¹¹ ῥῦσαι ἀγομένους εἰς θάνατον, καὶ
ἐκπρίου κτεινομένους, μὴ φείσῃ.

¹² Ἐὰν δὲ εἴπῃς, οὐκ οἶδα τοῦτον, γίνωσκε,
ὅτι Κύριος καρδίας πάντων γινώσκει· καὶ ὁ
πλάσας πνοὴν πᾶσιν, αὐτὸς οἶδε πάντα, ὃς
ἀποδίδωσιν ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ.

¹³ Φάγε μέλι υἱέ, ἀγαθὸν γὰρ κηρίον, ἵνα
γλυκανθῇ σου ὁ φάρυγξ.

¹⁴ Οὕτως αἰσθητήση σοφίαν τῇ σῇ ψυχῇ· ἐὰν
γὰρ εὖρῃς, ἔσται καλὴ ἡ τελευτὴ σου, καὶ
ἐλπίς σε οὐκ ἐγκαταλείψει.

¹⁵ Μὴ προσαγάγῃς ἀσεβῇ νομῇ δικαίων, μηδὲ
ἀπατηθῇς χορτασίᾳ κοιλίας.

¹⁶ Ἐπτάκις γὰρ πεσεῖται δίκαιος καὶ
ἀναστήσεται, οἱ δὲ ἀσεβεῖς ἀσθενήσουσιν
ἐν κακοῖς.

¹⁷ Ἐὰν πέσῃ ὁ ἐχθρός σου, μὴ ἐπιχαρῇς αὐτῷ,
ἐν δὲ τῷ ὑποσκελίσματι αὐτοῦ μὴ ἐπαίρου.

¹⁸ Ὅτι ὄψεται Κύριος καὶ οὐκ ἀρέσει αὐτῷ,
καὶ ἀποστρέψει τὸν θυμὸν αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ.

¹⁹ Μὴ χαῖρε ἐπὶ κακοποιοῖς, μηδὲ ζήλου
ἀμαρτωλοῦς.

²⁰ Οὐ γὰρ μὴ γένηται ἔκγονα πονηρῶ, λαμπτήρ δὲ ἀσεβῶν σβεσθήσεται.

²¹ Φοβοῦ τὸν Θεὸν υἱέ, καὶ βασιλέα, καὶ μὴθ' ἐτέρῳ αὐτῶν ἀπειθήσης.

²² Ἐξαίφνης γὰρ τίσονται τοὺς ἀσεβεῖς, τὰς δὲ τιμωρίας ἀμφοτέρων τίς γνώσεται;

^{22a} Λόγον φυλασσόμενος υἱὸς ἀπωλείας ἐκτὸς ἔσται, [δεχόμενος δὲ ἐδέξατο αὐτόν·

^{22b} μὴδὲν ψεῦδος ἀπὸ γλώσσης βασιλεῖ λεγέσθω, καὶ οὐδὲν ψεῦδος ἀπὸ γλώσσης αὐτοῦ οὐ μὴ ἐξέλθῃ·

^{22c} μάχαιρα γλῶσσα βασιλέως καὶ οὐ σαρκίνη, ὅς δ' ἂν παραδοθῇ συντριβήσεται·

^{22d} ἂν γὰρ ὀξυνθῇ ὁ θυμὸς αὐτοῦ, σὺν νεύροις ἀνθρώπους ἀναλίσκει,

^{22e} καὶ ὅστ' ἀνθρώπων κατατρώγει, καὶ συγκαίει ὥσπερ φλὸξ, ὥστε ἄβρωτα εἶναι νεοσσοῖς ἀετῶν·

^{22f} τοὺς ἐμοὺς λόγους υἱέ φοβήθητι, καὶ δεξάμενος αὐτοὺς μετανόει.]

Τάδε λέγει ὁ ἀνὴρ τοῖς πιστεύουσι Θεῷ, καὶ παύομαι.

^{22g} Ἀφρονέστατος γάρ εἰμι ἀπάντων ἀνθρώπων, καὶ φρόνησις ἀνθρώπων οὐκ ἔστιν ἐν ἐμοί.

^{22h} Θεὸς δεδίδαχέ με σοφίαν, καὶ γνῶσιν ἀγίων ἔγνωκα.

²²ⁱ Τίς ἀνέβη εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ κατέβη; τίς συνήγαγεν ἀνέμους ἐν κόλπῳ; τίς συνέστρεψεν ὕδωρ ἐν ἱματίῳ; τίς ἐκράτησε

πάντων τῶν ἄκρων τῆς γῆς; τί ὄνομα αὐτῶ; ἢ τί ὄνομα τοῖς τέκνοις αὐτοῦ;

^{22k} Πάντες γὰρ λόγοι Θεοῦ πεπυρωμένοι, ὑπερασπίζει δὲ αὐτὸς τῶν εὐλαβουμένων αὐτόν.

^{22l} Μὴ προσθῇς τοῖς λόγοις αὐτοῦ, ἵνα μὴ ἐλέγξῃ σε, καὶ ψευδῆς γένη.

^{22m} Δύο αἰτοῦμαι παρὰ σοῦ, μὴ ἀφέλῃς μου χάριν πρὸ τοῦ ἀποθανεῖν με.

²²ⁿ Μάταιον λόγον καὶ ψευδῆ μακράν μου ποιήσον, πλοῦτον δὲ καὶ πενίαν μὴ μοι δῶς, σύνταξον δέ μοι τὰ δέοντα καὶ τὰ αὐτάρκη.

^{22o} Ἵνα μὴ πλησθεὶς ψευδῆς γένωμαι, καὶ εἴπω, τίς με ὀρᾷ; ἢ πενηθεὶς κλέψω, καὶ ὁμόσω τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ.

^{22p} Μὴ παραδῶς οἰκέτην εἰς χεῖρας δεσπότου, μήποτε καταράσῃταί σε καὶ ἀφανισθῇς.

^{22q} Ἐκγονον κακὸν πατέρα καταρᾷται, τῆς δὲ μητέρας οὐκ εὐλογεῖ.

^{22r} Ἐκγονον κακὸν δίκαιον ἑαυτὸν κρίνει, τὴν δ' ἔξοδον αὐτοῦ οὐκ ἀπένιπεν.

^{22s} Ἐκγονον κακὸν ὑψηλοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχει, τοῖς δὲ βλεφάροις αὐτοῦ ἐπαίρεται.

^{22t} Ἐκγονον κακὸν μαχαίρας τοὺς ὁδόντας ἔχει, καὶ τὰς μύλας, τομίδας, ὥστε ἀναλίσκειν καὶ κατεσθίειν τοὺς ταπεινοὺς ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ τοὺς πένητας αὐτῶν ἐξ ἀνθρώπων.

²³ Ταῦτα δὲ λέγω ὑμῖν τοῖς σοφοῖς ἐπιγινώσκειν· αἰδεῖσθαι πρόσωπον ἐν κρίσει οὐ καλόν.

24 Ὁ εἰπὼν τὸν ἀσεβῆ, δίκαιός ἐστιν, ἐπικατάρατος λαοῖς ἔσται καὶ μισητὸς εἰς ἔθνη.

25 Οἱ δὲ ἐλέγχοντες βελτίους φανοῦνται, ἐπ' αὐτοὺς δὲ ἥξει εὐλογία·

26 χεῖλη δὲ φιλήσουσιν ἀποκρινόμενα λόγους ἀγαθοῦς.

27 Ἐτοίμαζε εἰς τὴν ἔξοδον τὰ ἔργα σου, καὶ παρασκευάζου εἰς τὸν ἀγρὸν, καὶ πορεύου κατόπισθέν μου, καὶ ἀνοικοδομήσεις τὸν οἶκόν σου.

28 Μὴ ἴσθι ψευδῆς μάρτυς ἐπὶ σὸν πολίτην, μηδὲ πλατύνου σοῖς χεῖλεσι.

29 Μὴ εἴπῃς, ὃν τρόπον ἐχρήσατό μοι, χρήσομαι αὐτῷ, τίσομαι δὲ αὐτὸν ἃ με ἠδίκησεν.

30 Ὡσπερ γεώργιον ἀνὴρ ἄφρων, καὶ ὥσπερ ἄμπελὼν ἄνθρωπος ἐνδεὴς φρενῶν.

31 Ἐὰν ἀφῇς αὐτὸν, χερσωθήσεται καὶ χορτομανήσει ὅλος, καὶ γίνεται ἐκλελειμμένος, οἱ δὲ φραγμοὶ τῶν λίθων αὐτοῦ κατασκάπτονται.

32 Ὑστερον ἐγὼ μετενόησα, ἐπέβλεψα τοῦ ἐκκλέξασθαι παιδείαν.

33 Ὀλίγον νυστάζω, ὀλίγον δὲ καθυπνῶ, ὀλίγον δὲ ἐναγκαλίζομαι χερσὶ στήθῃ.

34 Ἐὰν δὲ τοῦτο ποιῇς, ἥξει προπορευομένη ἡ πενία σου, καὶ ἡ ἐνδειά σου ὥσπερ ἀγαθὸς δρομεύς.

35 Τῇ βδέλλῃ τρεῖς θυγατέρες ἦσαν ἀγαπήσει ἀγαπώμεναι, καὶ αἱ τρεῖς αὗται

οὐκ ἐνεπίμπλασαν αὐτήν, καὶ ἡ τετάρτη οὐκ ἠρκέσθη εἰπεῖν, ἱκανόν.

³⁶ Ἄδης καὶ ἔρως γυναικὸς, καὶ γῆ οὐκ ἐμπιπλαμένη ὕδατος, καὶ ὕδωρ καὶ πῦρ οὐ μὴ εἴπωσιν, ἄρκεϊ.

³⁷ Ὀφθαλμὸν καταγελῶντα πατὴρ, καὶ ἀτιμάζοντα γῆρας μητρός, ἐκκόψαισαν αὐτὸν κόρακες ἐκ τῶν φαράγγων, καὶ καταφάγοισαν αὐτὸν νεοσσοὶ ἀετῶν.

³⁸ Τρία δέ ἐστιν ἀδύνατά μοι νοῆσαι, καὶ τὸ τέταρτον οὐκ ἐπιγινώσκω·

³⁹ Ἰχνη ἀετοῦ πετομένου, καὶ ὁδοὺς ὄφεως ἐπὶ πέτρας, καὶ τρίβους νηὸς ποντοποροῦσης, καὶ ὁδοὺς ἀνδρὸς ἐν νεότητι.

⁴⁰ Τοιαύτη ὁδὸς γυναικὸς μοιχαλίδος, ἥ ὅτ' ἂν πράξῃ ἀπονιψαμένη, οὐδέν φησι πεπραχέναι ἄτοπον.

⁴¹ Διὰ τριῶν σείεται ἡ γῆ, τὸ δὲ τέταρτον οὐ δύναται φέρειν·

⁴² Ἐὰν οἰκέτης βασιλεύσῃ, καὶ ἄφρων πλησθῇ σιτίων,

⁴³ καὶ οἰκέτις ἂν ἐκβάλῃ τὴν ἑαυτῆς κυρίαν, καὶ μισητὴ γυνὴ ἂν τύχῃ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ.

⁴⁴ Τέσσαρα δὲ ἐλάχιστα ἐπὶ τῆς γῆς, ταῦτα δέ ἐστι σοφώτερα τῶν σοφῶν·

⁴⁵ Οἱ μύρμηκες οἷς μὴ ἐστὶν ἰσχύς, καὶ ἐτοιμάζονται θέρους τὴν τροφήν·

⁴⁶ Καὶ οἱ χοιρογρύλλιοι ἔθνος οὐκ ἰσχυρὸν, οἱ ἐποίησαντο ἐν πέτραις τοὺς ἑαυτῶν οἴκους·

⁴⁷ Ἀβασίλευτόν ἐστιν ἡ ἄκρις, καὶ στρατεύει ἀφ' ἐνὸς κελεύσματος εὐτάκτως·

48 Καὶ καλαβώτης χερσὶν ἐρειδόμενος, καὶ εὐάλωτος ὢν, κατοικεῖ ἐν ὀχυρώμασι βασιλέων.

49 Τρία δέ ἐστιν ἃ εὐόδως πορεύεται, καὶ τέταρτον δὲ καλῶς διαβαίνει·

50 Σκύμνος λέοντος ἰσχυρότερος κτηνῶν, ὃς οὐκ ἀποστρέφεται, οὐδὲ καταπτήσσει κτήνος·

51 Καὶ ἀλέκτωρ ἐμπεριπατῶν θηλείαις εὖψυχος, καὶ τράγος ἡγούμενος αἰπολίου, καὶ βασιλεὺς δημηγορῶν ἐν ἔθνει.

52 Ἐὰν πρόη σεαυτὸν ἐν εὐφροσύνῃ, καὶ ἐκτείνης τὴν χειρὰ σου μετὰ μάχης, ἀτιμασθήσῃ.

53 Ἀμελγε γάλα, καὶ ἔσται βούτυρον· ἐὰν δὲ ἐκπιέζης μυκτῆρας ἐξελεύσεται αἷμα, ἐὰν δὲ ἐξέλκης λόγους, ἐξελεύσονται κρίσεις καὶ μάχαι.

54 Οἱ ἐμοὶ λόγοι εἴρηνται ὑπὸ Θεοῦ, βασιλέως χρηματισμὸς, ὃν ἐπαίδευσεν ἡ μήτηρ αὐτοῦ.

55 Τί τέκνον τηρήσεις; τί; ῥήσεις Θεοῦ· πρωτογενὲς σοὶ λέγω υἱέ· τί τέκνον ἐμῆς κοιλίας; τί τέκνον ἐμῶν εὐχῶν;

56 Μὴ δῶς γυναιξὶ σὸν πλοῦτον, καὶ τὸν σὸν νοῦν καὶ βίον εἰς ὑστεροβουλίαν·

57 μετὰ βουλῆς πάντα ποίει, μετὰ βουλῆς οἰνοπότει. Οἱ δυνάσται θυμώδεις εἰσὶν, οἶνον δὲ μὴ πινέτωσαν,

58 ἵνα μὴ πίνοντες ἐπιλάθωνται τῆς σοφίας, καὶ ὀρθὰ κρῖναι οὐ μὴ δύνωνται τοὺς ἀσθενεῖς.

59 Δίδοτε μέθην τοῖς ἐν λύπαις, καὶ οἶνον πίνειν τοῖς ἐν ὀδύναις,

60 ἵνα ἐπιλάθωνται τῆς πενίας, καὶ τῶν πόνων μὴ μνησθῶσιν ἔτι.

61 Ἄνοιγε σὸν στόμα λόγῳ Θεοῦ, καὶ κρίνε πάντας ὑγιῶς.

62 Ἄνοιγε σὸν στόμα καὶ κρίνε δικαίως, διάκρινε δὲ πένητα καὶ ἀσθενῆ.

25

1 Αὗται αἱ παιδεῖαι Σαλωμῶντος αἱ ἀδιάκριτοι, ἃς ἐξεγράψαντο οἱ φίλοι Ἐζεκίου τοῦ βασιλέως τῆς Ἰουδαίας.

2 Δόξα Θεοῦ κρύπτει λόγον, δόξα δὲ βασιλέως τιμᾷ πράγματα.

3 Οὐρανὸς ὑψηλὸς, γῆ δὲ βαθεῖα, καρδία δὲ βασιλέως ἀνεξέλεγκτος.

4 Τύπτε ἀδόκιμον ἀργύριον, καὶ καθαρισθήσεται καθαρὸν ἅπαν.

5 Κτεῖνε ἀσεβεῖς ἐκ προσώπου βασιλέως, καὶ κατορθώσει ἐν δικαιοσύνῃ ὁ θρόνος αὐτοῦ.

6 Μὴ ἀλαζονεύου ἐνώπιον βασιλέως, μηδὲ ἐν τόποις δυναστῶν ὑφίστασο·

7 Κρεῖσσον γάρ σοι τὸ ῥηθῆναι, ἀνάβαινε πρὸς μέ, ἢ ταπεινώσαί σε ἐν προσώπῳ δυνάστου· ἃ εἶδον οἱ ὀφθαλμοί σου λέγε.

8 Μὴ πρόσπιπτε εἰς μάχην ταχέως, ἵνα μὴ μεταμεληθῆς ἐπ' ἐσχάτων· ἡνίκα ἂν σε ὄνειδίσῃ ὁ σὸς φίλος,

9 ἀναχώρει εἰς τὰ ὀπίσω· μὴ καταφρόνει,

¹⁰ μή σε ὄνειδίσῃ μὲν ὁ φίλος, ἡ δὲ μάχη σου καὶ ἡ ἔχθρα οὐκ ἀπέσται, ἀλλὰ ἔσται σοι ἴση θανάτῳ·

^{10a} χάρις καὶ φιλία ἐλευθεροῖ, ἃς τήρησον σεαυτῷ, ἵνα μὴ ἐπονείδιστος γένη, ἀλλὰ φύλαξον τὰς ὁδοὺς σου εὐσυναλλάκτως.

¹¹ Μῆλον χρυσοῦν ἐν ὀρμίσκῳ σαρκίου, οὕτως εἶπεῖν λόγον.

¹² Εἰς ἐνώτιον χρυσοῦν καὶ σάρδιον πολυτελεῖς δέδεται, λόγος σοφὸς εἰς εὐήκοον οὖς.

¹³ Ὡσπερ ἔξοδος χιόνος ἐν ἀμνητῷ κατὰ καῦμα ὠφελεῖ, οὕτως ἄγγελος πιστὸς τοὺς ἀποστείλαντας αὐτόν· ψυχὰς γὰρ τῶν αὐτῷ χρωμένων ὠφελεῖ.

¹⁴ Ὡσπερ ἄνεμοι καὶ νέφη καὶ ὑετοὶ, ἐπιφανέστατα, οὕτως ὁ καυχώμενος ἐπὶ δόσει ψευδεῖ.

¹⁵ Ἐν μακροθυμίᾳ εὐοδία βασιλεῦσι, γλῶσσα δὲ μαλακὴ συντρίβει ὅστᾳ.

¹⁶ Μέλι εὐρῶν φάγε τὸ ἱκανόν, μή ποτε πλησθεὶς ἐξεμέσῃς.

¹⁷ Σπάνιον εἴσαγε σὸν πόδα πρὸς σεαυτοῦ φίλον, μή ποτε πλησθεὶς σου μισήσῃ σε.

¹⁸ Ῥόπαλον καὶ μάχαιρα καὶ τόξευμα ἀκιδωτὸν, οὕτως καὶ ἀνὴρ ὁ καταμαρτυρῶν τοῦ φίλου αὐτοῦ μαρτυρίαν ψευδῇ.

¹⁹ Οδὸς κακοῦ καὶ ποὺς παρανόμου ὀλεῖται ἐν ἡμέρᾳ κακῇ.

²⁰ Ὡσπερ ὄξος ἔλκει ἀσύμφορον, οὕτως προσπεσὸν πάθος ἐν σώματι καρδίαν λυπεῖ·

20a ὥσπερ σῆς ἐν ἱματίῳ καὶ σκώληξ ξύλῳ, οὕτως λύπη ἀνδρὸς βλάπτει καρδίαν.

21 Ἐὰν πεινᾷ ὁ ἐχθρὸς σου, ψώμιζε αὐτόν, ἐὰν διψᾷ, πότιζε αὐτόν·

22 Τοῦτο γὰρ ποιῶν ἄνθρακας πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, ὁ δὲ Κύριος ἀνταποδώσει σοι ἀγαθά.

23 Ἄνεμος Βορέας ἐξεγείρει νέφη, πρόσωπον δὲ ἀναιδὲς γλῶσσαν ἐρεθίζει·

24 Κρεῖσσον οἰκεῖν ἐπὶ γωνίας δώματος, ἢ μετὰ γυναικὸς λοιδόρου ἐν οἰκίᾳ κοινῇ.

25 Ὡσπερ ὕδωρ ψυχρὸν ψυχῇ διψώσῃ προσηνὲς, οὕτως ἀγγελία ἀγαθὴ ἐκ γῆς μακρόθεν.

26 Ὡσπερ εἴ τις πηγὴν φράσσοι καὶ ὕδατος ἔξοδον λυμαίνοιτο, οὕτως ἄκοσμον δίκαιον πεπτωκέναι ἐνώπιον ἀσεβοῦς.

27 Ἐσθίειν μέλι πολὺ οὐ καλόν, τιμᾶν δὲ χρὴ λόγους ἐνδόξους.

28 Ὡσπερ πόλις τὰ τεῖχη καταβεβλημένη καὶ ἀτείχιστος, οὕτως ἀνὴρ ὃς οὐ μετὰ βουλῆς τι πράσσει.

26

1 Ὡσπερ δρόσος ἐν ἀμνητῷ, καὶ ὥσπερ ὑετὸς ἐν θέρει, οὕτως οὐκ ἔστιν ἄφρονι τιμὴ.

2 Ὡσπερ ὄρνεα πέταται καὶ στρουθοί, οὕτως ἀρὰ ματαία οὐκ ἐπελεύσεται οὐδενί.

3 Ὡσπερ μᾶστιξ ἵππῳ καὶ κέντρον ὄνῳ, οὕτως ῥάβδος ἔθνει παρανόμῳ.

4 Μὴ ἀποκρίνου ἄφρονι πρὸς τὴν ἐκείνου ἀφροσύνην, ἵνα μὴ ὅμοιος γένῃ αὐτῷ.

5 Ἀλλὰ ἀποκρίνου ἄφρονι κατὰ τὴν ἀφροσύνην αὐτοῦ, ἵνα μὴ φαίνεται σοφὸς παρ' ἑαυτῷ.

6 Ἐκ τῶν ὁδῶν ἑαυτοῦ ὄνειδος ποιεῖται ὁ ἀποστείλας δι' ἀγγέλου ἄφρονος λόγον.

7 Ἀφελοῦ πορείαν σκελῶν, καὶ παρανομίαν ἐκ στόματος ἀφρόνων.

8 Ὅς ἀποδесμεύει λίθον ἐν σφενδόνῃ, ὅμοιός ἐστι τῷ διδόντι ἄφρονι δόξαν.

9 Ἀκανθαὶ φύονται ἐν χειρὶ μεθύσου, δουλεία δὲ ἐν χειρὶ τῶν ἀφρόνων.

10 Πολλὰ χειμάζεται πᾶσα σὰρξ ἀφρόνων, συντρίβεται γὰρ ἡ ἔκστασις αὐτῶν.

11 Ὡσπερ κύων ὅταν ἐπέλθῃ ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ ἕμετον καὶ μισητὸς γένηται, οὕτως ἄφρων τῇ ἑαυτοῦ κακίᾳ ἀναστρέψας ἐπὶ τὴν ἑαυτοῦ ἀμαρτίαν.

11a ἔστιν αἰσχὺνη ἐπάγουσα ἀμαρτίαν, καὶ ἔστιν αἰσχὺνη δόξα καὶ χάρις.

12 Εἶδον ἄνδρα δόξαντα παρ' αὐτῷ σοφὸν εἶναι, ἐλπίδα μέντοι ἔσχε μᾶλλον ἄφρων αὐτοῦ.

13 Λέγει ὀκνηρὸς ἀποστελλόμενος εἰς ὁδὸν, λέων ἐν ταῖς ἐν δὲ ταῖς πλατεῖαις φονευταί.

14 Ὡσπερ θύρα στρέφεται ἐπὶ τοῦ στρόφιγγος, οὕτως ὀκνηρὸς ἐπὶ τῆς κλίνης αὐτοῦ.

15 Κρύψας ὀκνηρὸς τὴν χεῖρα ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ, οὐ δυνήσεται ἐπενεγκεῖν ἐπὶ στόμα.

16 Σοφώτερος ἑαυτῷ ὀκνηρὸς φαίνεται, τοῦ ἐν πλησμονῇ ἀποκομίζοντος ἀγγελίαν.

17 Ὡσπερ ὁ κρατῶν κέρκου κυνὸς, οὕτως ὁ προεστὼς ἀλλοτρίας κρίσεως.

18 Ὡσπερ οἱ ἰώμενοι προβάλλουσι λόγους εἰς ἀνθρώπους, ὁ δὲ ἀπαντήσας τῷ λόγῳ πρῶτος ὑποσκελισθήσεται·

19 Οὕτως πάντες οἱ ἐνεδρεύοντες τοὺς ἑαυτῶν φίλους, ὅταν δὲ ὀραθῶσι, λέγουσιν, ὅτι παίζων ἔπραξα.

20 Ἐν πολλοῖς ξύλοις θάλλει πῦρ, ὅπου δὲ οὐκ ἔστι δίθυμος, ἡσυχάζει μάχη.

21 Ἐσχάρα ἄνθραξι καὶ ξύλα πυρὶ, ἀνὴρ δὲ λοίδορος εἰς ταραχὴν μάχης.

22 Λόγοι κερκώπων μαλακοὶ, οὗτοι δὲ τύπτουσιν εἰς ταμιεῖα σπλάγχνων.

23 Ἀργύριον διδόμενον μετὰ δόλου, ὥσπερ ὅστρακον ἠγητέον· χεῖλη λεῖα καρδίαν καλύπτει λυπηράν.

24 Χεῖλεσι πάντα ἐπινεύει ἀποκλαιόμενος ἐχθρὸς, ἐν δὲ τῇ καρδίᾳ τεκταίνεται δόλους.

25 Ἐάν σου δέηται ὁ ἐχθρὸς μεγάλη τῇ φωνῇ, μὴ πεισθῇς, ἐπτα γάρ πονηρίαι ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ.

26 Ὁ κρύπτων ἔχθραν συνίστησι δόλον, ἐκκαλύπτει δὲ τὰς ἑαυτοῦ ἀμαρτίας εὐγνωστος ἐν συνεδρίοις.

27 Ὁ ὀρύσσων βόθρον τῷ πλησίον, ἐμπεσεῖται εἰς αὐτόν· ὁ δὲ κυλίων λίθον, ἐφ' ἑαυτὸν κυλίει.

28 Γλῶσσα ψευδὴς μισεῖ ἀλήθειαν, στόμα δὲ ἄστεγον ποιεῖ ἀκαταστασίας.

27

¹ Μὴ καυχῶ τὰ εἰς αὔριον, οὐ γὰρ γινώσκεις τί τέξεται ἡ ἐπιούσα.

² Ἐγκωμιαζέτω σε ὁ πέλας καὶ μὴ τὸ σὸν στόμα, ἀλλότριος καὶ μὴ τὰ σὰ χεῖλη.

³ Βαρὺ λίθος καὶ δυσβάστακτον ἄμμος, ὀργὴ δὲ ἄφρονος βαρυτέρα ἀμφοτέρων.

⁴ Ἀνελεήμων θυμὸς καὶ ὀξεῖα ὀργή, ἀλλ' οὐδὲν ὑφίσταται ζῆλος.

⁵ Κρείσσους ἔλεγχοι ἀποκεκαλυμμένοι κρυπτομένης φιλίας.

⁶ Ἀξιοπιστότερα ἐστὶ τραύματα φίλου, ἢ ἐκούσια φιλήματα ἐχθροῦ.

⁷ Ψυχὴ ἐν πλησμονῇ οὔσα κηρίοις ἐμπαίζει, ψυχῇ δὲ ἐνδεεῖ καὶ τὰ πικρὰ γλυκέα φαίνεται.

⁸ Ὡσπερ ὅταν ὄρνεον καταπετασθῇ ἐκ τῆς ιδίας νοσσιᾶς, οὕτως ἄνθρωπος δουλοῦται ὅταν ἀποξενωθῇ ἐκ τῶν ιδίων τόπων.

⁹ Μύροις καὶ οἴνοις καὶ θυμιάμασι τέρπεται καρδία, καταρρήγνυται δὲ ὑπὸ συμπτωμάτων ψυχή.

¹⁰ Φίλον σὸν ἢ φίλον πατρῶον μὴ ἐγκαταλίπης, εἰς δὲ τὸν οἶκον τοῦ ἀδελφοῦ σου μὴ εἰσέλθῃς ἀτυχῶν· κρείσσων φίλος ἐγγὺς, ἢ ἀδελφὸς μακρὰν οἰκῶν.

¹¹ Σοφὸς γίνου υἱέ, ἵνα σου εὐφραίνεται ἡ καρδία, καὶ ἀπόστρεψον ἀπὸ σοῦ ἐπονειδίστους λόγους.

¹² Πανοῦργος κακῶν ἐπερχομένων ἀπεκρῦβη, ἄφρονες δὲ ἐπελθόντες ζημίαν τίσουσιν.

13 Ἀφελοῦ τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, παρῆλθε γὰρ ὕβριστής, ὅστις τὰ ἀλλότρια λυμαίνεται.

14 Ὃς ἂν εὐλογῇ θίλον τοπρῶι μεγάλη τῇ φωνῇ, καταρωμένου οὐδὲν διαφέρειν δόξει.

15 Σταγόνες ἐκβάλλουσιν ἄνθρωπον ἐν ἡμέρᾳ χειμερινῇ ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ, ὡσαύτως καὶ γυνὴ λοιδόρος ἐκ τοῦ ἰδίου οἴκου.

16 Βορέας σκληρὸς ἄνεμος, ὀνόματι δὲ ἐπιδέξιος καλεῖται.

17 Σίδηρος σίδηρον ὀξύνει, ἀνὴρ δὲ παροξύνει πρόσωπον ἐταίρου.

18 Ὃς φυτεύει συκὴν φάγεται τοὺς καρποὺς αὐτῆς, ὃς δὲ φυλάσσει τὸν ἑαυτοῦ κύριον τιμηθήσεται.

19 Ὡσπερ οὐχ ὅμοια πρόσωπα προσώποις, οὕτως οὐδὲ αἱ διάνοιαι τῶν ἀνθρώπων.

20 Ἀδης καὶ ἀπώλεια οὐκ ἐμπίμπλονται, ὡσαύτως καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν ἀνθρώπων ἄπληστοι·

20a βδέλυγμα Κυρίῳ στηρίζων ὀφθαλμὸν, καὶ οἱ ἀπαίδευτοι ἀκρατεῖς γλώσση.

21 Δοκίμιον ἀργυρίῳ καὶ χρυσῷ πύρωσις, ἀνὴρ δὲ δοκιμάζεται διὰ στόματος ἐγκωμιαζόντων αὐτόν.

21a καρδιά ἀνόμου ἐκζητεῖ κακὰ, καρδιά δὲ εὐθὴς ζητεῖ γνῶσιν.

22 Ἐὰν μαστιγοῖς ἄφρονα ἐν μέσῳ συνεδρίου ἀτιμάζων, οὐ μὴ περιέλῃς τὴν ἀφροσύνην αὐτοῦ.

23 Γνωστῶς ἐπιγνώση ψυχὰς ποιμνίου σου, καὶ ἐπιστήσεις καρδίαν σου σαῖς ἀγέλαις.

24 Ὅτι οὐκ εἰς τὸν αἰῶνα ἀνδρὶ κράτος καὶ ἰσχύς, οὐδὲ παραδίδωσιν ἐκ γενεᾶς εἰς γενεάν.

25 Ἐπιμελοῦ τῶν ἐν τῷ πεδίῳ χλωρῶν, καὶ κερεῖς πόαν, καὶ σύναγε χόρτον ὀρεινὸν,

26 ἵνα ἔχῃς πρόβατα εἰς ἱματισμόν· τίμα πεδίον, ἵνα ὥσὶ σοι ἄρνες.

27 Υἱὲ, παρ' ἐμοῦ ἔχεις ῥήσεις ἰσχυρὰς εἰς τὴν ζωὴν σου, καὶ εἰς τὴν ζωὴν σὼν θεραπόντων.

28

1 Φεύγει ἀσεβὴς μηδενὸς διώκοντος, δίκαιος δὲ ὥσπερ λέων πέποιθε.

2 Δι' ἁμαρτίας ἀσεβῶν κρίσεις ἐγείρονται, ἀνὴρ δὲ πανοῦργος κατασβέσει αὐτάς.

3 Ἀνδρεῖος ἐν ἀσεβείαις συκοφαντεῖ πτωχοῦς· ὥσπερ ὑετὸς λάβρος καὶ ἀνωφελὴς,

4 οὕτως οἱ ἐγκαταλείποντες τὸν νόμον ἐγκωμιάζουσιν ἀσέβειαν· οἱ δὲ ἀγαπῶντες τὸν νόμον, περιβάλλουσιν ἑαυτοῖς τεῖχος.

5 Ἄνδρες κακοὶ οὐ συνήσουσι κρίμα, οἱ δὲ ζητοῦντες τὸν Κύριον συνήσουσιν ἐν παντί.

6 Κρείσσων πτωχὸς πορευόμενος ἐν ἀληθείᾳ, πλουσίου ψευδοῦς.

7 Φυλάσσει νόμον υἱὸς συνετὸς, ὃς δὲ ποιμαίνει ἀσωτίαν ἀτιμάζει πατέρα.

8 Ὁ πληθύνων τὸν πλοῦτον αὐτοῦ μετὰ τόκων καὶ πλεονασμῶν, τῷ ἐλεῶντι πτωχοὺς συνάγει αὐτόν.

⁹ Ὁ ἐκκλίνων τὸ οὖς αὐτοῦ μὴ εἰσακοῦσαι νόμου, καὶ αὐτὸς τὴν προσευχὴν αὐτοῦ ἐβδέλυκεται.

¹⁰ Ὃς πλανᾷ εὐθεῖς ἐν ὁδῷ κακῇ, εἰς διαφθορὰν αὐτὸς ἐμπεσεῖται· οἱ δὲ ἄνομοι διελεύσονται ἀγαθὰ, καὶ οὐκ εἰσελεύσονται εἰς αὐτά.

¹¹ Σοφὸς παρ' ἑαυτῷ ἀνὴρ πλούσιος, πένης δὲ νοήμων καταγνώσεται αὐτοῦ.

¹² Διὰ βοήθειαν δικαίων πολλὴ γίνεται δόξα, ἐν δὲ τόποις ἀσεβῶν ἀλίσκονται ἄνθρωποι.

¹³ Ὁ ἐπικαλύπτων ἀσέβειαν ἑαυτοῦ οὐκ εὐδοωθήσεται, ὁ δὲ ἐξηγούμενος ἐλέγχους ἀγαπηθήσεται.

¹⁴ Μακάριος ἀνὴρ ὃς καταπτῆσσει πάντα δι' εὐλάβειαν, ὁ δὲ σκληρὸς τὴν καρδίαν ἐμπεσεῖται κακοῖς.

¹⁵ Λέων πεινῶν καὶ λύκος διψῶν, ὃς τυραννεῖ, πτωχὸς ὦν, ἔθνους πενιχροῦ.

¹⁶ Βασιλεὺς ἐνδεὴς προσόδων μέγας συκοφάντης, ὁ δὲ μισῶν ἀδικίαν μακρὸν χρόνον ζήσεται.

¹⁷ Ἄνδρα τὸν ἐν αἰτίᾳ φόνου ὁ ἐγγυώμενος, φυγὰς ἔσται καὶ οὐκ ἐν ἀσφαλείᾳ·

^{17a} παίδευε υἱὸν καὶ ἀγαπήσει σε, καὶ δώσει κόσμον τῇ σῇ ψυχῇ, οὐ μὴ ὑπακούσει ἔθνει παρανόμῳ.

¹⁸ Ὁ πορευόμενος δικαίως βεβοήθηται, ὁ δὲ σκολιαῖς ὁδοῖς πορευόμενος ἐμπλακήσεται.

¹⁹ Ὁ ἐργαζόμενος τὴν ἑαυτοῦ γῆν πλησθήσεται ἄρτων, ὁ δὲ διώκων σχολὴν πλησθήσεται πενίας.

20 Ἄνὴρ ἀξιοπίστος πολλὰ εὐλογηθήσεται, ὁ δὲ κακὸς οὐκ ἀτιμώρητος ἔσται.

21 Ὃς οὐκ αἰσχύνεται πρόσωπα δικαίων, οὐκ ἀγαθὸς, ὁ τοιοῦτος ψωμοῦ ἄρτου ἀποδώσεται ἄνδρα.

22 Σπεύδει πλουτεῖν ἄνὴρ βάσκανος, καὶ οὐκ οἶδεν ὅτι ἐλεήμων κρατήσει αὐτοῦ.

23 Ὁ ἐλέγχων ἄνθρώπου ὁδοὺς, χάριτας ἔξει μᾶλλον τοῦ γλωσσοχαριτοῦντος.

24 Ὃς ἀποβάλλεται πατέρα ἢ μητέρα, καὶ δοκεῖ μὴ ἀμαρτάνειν, οὗτος κοινωνὸς ἐστὶν ἀνδρὸς ἀσεβοῦς.

25 Ἀπίστος ἄνὴρ κρίνει εἰκῇ, ὃς δὲ πέποιθεν ἐπὶ Κύριον ἐν ἐπιμελείᾳ ἔσται.

26 Ὃς πέποιθε θρασεῖα καρδίᾳ, ὁ τοιοῦτος ἄφρων, ὃς δὲ πορεύεται σοφίᾳ σωθήσεται.

27 Ὃς δίδωσι πτωχοῖς οὐκ ἐνδεηθήσεται, ὃς δὲ ἀποστρέφει τὸν ὀφθαλμὸν αὐτοῦ ἐν πολλῇ ἀπορίᾳ ἔσται.

28 Ἐν τόποις ἀσεβῶν στένουσι δίκαιοι, ἐν δὲ τῇ ἐκείνων ἀπωλείᾳ πληθυνθήσονται δίκαιοι.

29

1 Κρείσσων ἄνὴρ ἐλέγχων ἀνδρὸς σκληροτραχήλου, ἐξαπίνης γὰρ φλεγομένου αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἴσας.

2 Ἐγκωμιαζομένων δικαίων εὐφρανθήσονται λαοὶ, ἀρχόντων δὲ ἀσεβῶν στένουσιν ἄνδρες.

3 Ἀνδρὸς φιλοῦντος σοφίαν εὐφραίνεται πατὴρ αὐτοῦ, ὃς δὲ ποιμαίνει πόρνας ἀπολεῖ πλοῦτον.

⁴ Βασιλεὺς δίκαιος ἀνίστησι χώραν, ἀνὴρ δὲ παράνομος κατασκάπτει.

⁵ Ὃς παρασκευάζεται ἐπὶ πρόσωπον τοῦ ἑαυτοῦ φίλου δίκτυον, περιβάλλει αὐτὸ τοῖς ἑαυτοῦ ποσίν.

⁶ Ἀμαρτάνουντι ἀνδρὶ μεγάλη παγὶς, δίκαιος δὲ ἐν χαρᾷ καὶ ἐν εὐφροσύνῃ ἔσται.

⁷ Ἐπίσταται δίκαιος κρίνειν πενιχροῖς, ὁ δὲ ἀσεβὴς οὐ νοεῖ γνῶσιν, καὶ πτωχῷ οὐχ ὑπάρχει νοῦς ἐπιγνώμων.

⁸ Ἄνδρες ἄνομοι ἐξέκαυσαν πόλιν, σοφοὶ δὲ ἀπέστρεψαν ὀργήν.

⁹ Ἀνὴρ σοφὸς κρινεῖ ἔθνη, ἀνὴρ δὲ φαῦλος ὀργιζόμενος καταγελαῖται καὶ οὐ καταπτήσσει.

¹⁰ Ἄνδρες αἱμάτων μέτοχοι μισοῦσιν ὅσιον, οἱ δὲ εὐθεῖς ἐκζητήσουσι ψυχὴν αὐτοῦ.

¹¹ Ὅλον τὸν θυμὸν αὐτοῦ ἐκφέρει ἄφρων, σοφὸς δὲ ταμιεύεται κατὰ μέρος.

¹² Βασιλέως ὑπακούοντος λόγον ἄδικον, πάντες οἱ ὑπ' αὐτὸν παράνομοι.

¹³ Δανιστοῦ καὶ χρεωφειλέτου ἀλλήλοις συνελθόντων, ἐπισκοπὴν ἀμφοτέρων ποιεῖται ὁ Κύριος.

¹⁴ Βασιλέως ἐν ἀληθείᾳ κρίνοντος πτωχοὺς, ὁ θρόνος αὐτοῦ εἰς μαρτύριον κατασταθήσεται.

¹⁵ Πληγαὶ καὶ ἔλεγχοι διδόασιν σοφίαν, παῖς δὲ πλανώμενος αἰσχύνει γονεῖς αὐτοῦ.

¹⁶ Πολλῶν ὄντων ἀσεβῶν πολλαὶ γίνονται ἀμαρτίαι, οἱ δὲ δίκαιοι ἐκείνων πιπτόντων κατάφοβοι γίνονται.

17 Παίδευε υἱόν σου, καὶ ἀναπαύσει σε, καὶ δώσει κόσμον τῇ ψυχῇ σου.

18 Οὐ μὴ ὑπάρξῃ ἐξηγητῆς ἔθνει παρανόμῳ, ὁ δὲ φυλάσσω τὸν νόμον μακαριστός.

19 Λόγοις οὐ παιδευθήσεται οἰκέτης σκληρός· ἐὰν γὰρ καὶ νοήσῃ, ἀλλ' οὐχ ὑπακούσεται.

20 Ἐὰν ἴδῃς ἄνδρα ταχὺν ἐν λόγοις, γίνωσκε ὅτι ἐλπίδα ἔχει μᾶλλον ὁ ἄφρων αὐτοῦ.

21 Ὃς κατασπαταλᾷ ἐκ παιδός, οἰκέτης ἔσται, ἔσχατον δὲ ὀδυνηθήσεται ἐφ' ἑαυτῷ.

22 Ἀνὴρ θυμώδης ἐγείρει νεῖκος, ἀνὴρ δὲ ὀργίλος ἐξώρυξεν ἁμαρτίαν.

23 Ὑβρις ἄνδρα ταπεινοῖ, τοὺς δὲ ταπεινόφρονας ἐρείδει δόξη Κύριος.

24 Ὃς μερίζεται κλέπτη, μισεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν· ἐὰν δὲ ὄρκου προτεθέντος ἀκούσαντες μὴ ἀναγγείλωσι,

25 φοβηθέντες καὶ αἰσχυνθέντες ἄνθρώπους ὑπεσκελίσθησαν, ὁ δὲ πεποιθὼς ἐπὶ Κυρίῳ εὐφρανθήσεται· ἀσέβεια ἀνδρὶ δίδωσι σφάλμα, ὃς δὲ πέποιθεν ἐπὶ τῷ δεσπότῃ σωθήσεται.

26 Πολλοὶ θεραπεύουσι πρόσωπα ἡγουμένων, παρὰ δὲ Κυρίου γίνεται τὸ δίκαιον ἀνδρί.

27 Βδέλυγμα δίκαιος ἀνὴρ ἀνδρὶ ἀδίκῳ, βδέλυγμα δὲ ἀνόμῳ κατευθύνουσα ὁδός.

31

10 Γυναῖκα ἀνδρείαν τίς εὐρήσει; τιμιωτέρα δέ ἐστι λίθων πολυτελῶν ἢ τοιαύτη.

11 Θαρσεῖ ἐπ' αὐτῇ ἡ καρδιά τοῦ ἀνδρός αὐτῆς· ἡ τοιαύτη καλῶν σκύλων οὐκ ἀπορήσει.

12 Ἐνεργεῖ γὰρ τῷ ἀνδρὶ εἰς ἀγαθὰ πάντα τὸν βίον.

13 Μηρυομένη ἔρια καὶ λινὸν, ἐποίησεν εὐχρηστον ταῖς χερσὶν αὐτῆς.

14 Ἐγένετο ὥσεὶ ναῦς ἐμπορευομένη μακρόθεν, συνάγει δὲ αὕτη τὸν βίον.

15 Καὶ ἀνίσταται ἐκ νυκτῶν, καὶ ἔδωκε βρώματα τῷ οἴκῳ, καὶ ἔργα ταῖς θεραπαίνοις.

16 Θεωρήσασα γεώργιον ἐπρίατο, ἀπὸ δὲ καρπῶν χειρῶν αὐτῆς κατεφύτευσεν κτῆμα.

17 Ἀναζωσαμένη ἰσχυρῶς τὴν ὀσφύν αὐτῆς ἤρεισε τοὺς βραχίονας αὐτῆς εἰς ἔργον.

18 Καὶ ἐγεύσατο ὅτι καλὸν ἐστὶ τὸ ἐργάζεσθαι, καὶ οὐκ ἀποσβέννυται ὁ λύχνος αὐτῆς ὅλην τὴν νύκτα.

19 τοὺς πῆχεις αὐτῆς ἐκτείνει ἐπὶ τὰ συμφέροντα, τὰς δὲ χεῖρας αὐτῆς ἐρείδει εἰς ἄτρακτον.

20 Χεῖρας δὲ αὐτῆς διήνοιξε πένητι, καρπὸν δὲ ἐξέτεινεν πτωχῷ.

21 Οὐ φροντίζει τῶν ἐν οἴκῳ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ὅταν που χρονίζῃ, πάντες γὰρ οἱ παρ' αὐτῆς ἐνδεδυμένοι εἰαί.

22 Δισσὰς χλαῖνας ἐποίησε τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς, ἐκ δὲ βύσσου καὶ πορφύρας ἐαυτῇ ἐνδύματα.

23 Περίβλεπτος δὲ γίνεται ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ἐν πύλαις, ἡνίκα ἂν καθίσῃ ἐν συνεδρίῳ μετὰ τῶν γερόντων κατοίκων τῆς γῆς.

24 Σινδόνας ἐποίησε καὶ ἀπέδοτο περιζώματα τοῖς Χαναναίοις. στόμα αὐτῆς

διήνοιξε προσεχόντως καὶ ἐννόμως, καὶ τάξιν ἐστείλατο τῇ γλώσσει αὐτῆς.

²⁵ Ἰσχύον καὶ εὐπρέπειαν ἐνεδύσατο, καὶ εὐφράνθη ἐν ἡμέραις ἐσχάταις.

²⁶ Στεγναὶ διατριβαὶ οἴκων αὐτῆς, σῖτα δὲ ὀκνηρὰ οὐκ ἔφαγεν.

²⁷ Τὸ στόμα δὲ ἀνοίγει σοφῶς καὶ νομοθέσμως. Ἡ δὲ ἐλεημοσύνη αὐτῆς

²⁸ ἀνέστησε τὰ τέκνα αὐτῆς καὶ ἐπλούτησαν, καὶ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ἤνεσεν αὐτήν.

²⁹ Πολλὰ θυγατέρες ἐκτήσαντο πλοῦτον, πολλὰ ἐποίησαν δύναμιν· σὺ δὲ ὑπέρκεισαι, ὑπερῆρας πάσας.

³⁰ Ψευδεῖς ἀρέσκειαί, καὶ μάταιον κάλλος γυναικος· γυνὴ γὰρ συνετὴ εὐλογεῖται, φόβον δὲ Κυρίου αὕτη αἰνεῖτω.

³¹ Δότε αὐτῇ ἀπὸ καρπῶν χειλέων αὐτῆς, καὶ αἰνεῖσθω ἐν πύλαις ὁ ἀνὴρ αὐτῆς.

μετάφραση των εβδομήκοντα
The Greek Septuagint with Apocrypha, compiled by
Sir Lancelot C. L. Brenton

Public Domain

Language: Ἑλληνική (Greek, Ancient)

Dialect: Koine

2020-03-31

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Dec 2024 from source
files dated 1 Oct 2024

734967e0-a3c8-5352-bd68-5f33a0a2f13c